

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫ
«КАРА-ЦЫС» АСВОЯЕ БЕЛАРУСКИ РЫНАК
2 стар.

ГОРНЫЯ ЛЫЖЫ ДЛЯ РАЎНІННАЙ
БЕЛАРУСІ
3 стар.

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

М. ГАРБАЧЭЎСКІ — ПАЧЫНАЛЬНІК БЕЛАРУСКАЙ
АРХІВІСТЫКІ
4 стар.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА «ЖЫЦЦЕ І ВЕРА»

5 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ
НАТХНЯЕ РАДЗІМА

6 стар.

ПАДЗЕЯ

АБУДЖАЦЬ ЛЮБОЎ
ДА «КРАІНЫ-БРАНАЧКІ»

6 стар.

СВЯТА БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

6 стар.

УРЫЎКІ З АПОВЕСЦІ

Анатоль КІРВЕЛЬ.
«ЛЮБЧЫНЫ ПРЫГОДЫ»

7 стар.

КОНКУРС

«БЕЛАРУСЬ У МАІХ МАРАХ»
8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

27 чэрвеня 2001 года
Цана 110 рублёў

№ 26 (2740)

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

МІНСК, ЗАХАРАВА, 28. ДОМ ДРУЖБЫ

ФАКТ

ПА ПРОСЬБЕ ЧЫТАЧОЎ

ФІНАЛ АЛІМПІЯДЫ: ПЕРАМОЖЦУ — ПРЫЗ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ»

Днямі ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася цырымонія ўзнагароджвання пераможцаў і фіналістаў VII Усяпольскай алімпіяды па беларускай мове. 20 юнакоў і дзяўчат з беларускіх школ Бельска-Падляскага і Гайнаўкі разам з настаўнікамі і членамі аргкамітэта алімпіяды прыехалі ў Мінск на заключны імпрэзы.

Наша алімпіяда адзіная адносна нацыянальных меншасцей у Польшчы. Ёсць алімпіяды па іншых мовах — англійскай, французскай, нямецкай, тых мовах, што вывучаюцца ў польскіх школах як звычайны прадмет. Алімпіяда ж па беларускай мове асабліва, бо скіравана на захаванне нашай мовы, папулярызацыю літаратуры і культуры ва ўмовах асіміляцыі беларускага насельніцтва ў Польшчы, — расказвае прафесар, загадчык кафедры беларускай мовы і літаратуры філалагічнага факультэта Варшаўскага ўніверсітэта, а таксама старшыня аргкамітэта Аляксандр БАРШЧЭЎСКІ.

— Ідэя алімпіяды ўзнікла

гадоў 20 таму назад. Мы многа разоў звярталіся ў Міністэрства культуры і Міністэрства адукацыі Польшчы і нават у тагачасныя партыйныя органы. Але адносіны да гэтай справы былі адмоўныя. Толькі ў 1994 годзе Міністэрства адукацыі Рэспублікі Польшча ўрэшце зрагавала пазытыўна і дало дазвол на правядзенне алімпіяды. Жадаючых удзельнічаць у ёй было даволі многа, і не таму, што пераможцы мелі пэўныя выгоды — мажлівасць паступаць без экзаменаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы, а таму што моладзь імкнулася рэалізаваць свой затоены нацыянальны імпат. Аргкамітэт мусіў абмежаваць колькасць удзельнікаў на заключных этапах.

Канешне, фінансавы бок справы немалаважны, — працягвае Аляксандр Баршчэўскі. — Каб не прыязныя адносіны польскай дзяржавы да нашай ідэі, мы яе не рэалізавалі б. Алімпіяда складаецца з трох этапаў: першы — школьны. Тут выступае шмат навучэнцаў, і яго можна правесці без вялікіх выдаткаў. Другі этап — акруговы, праводзіцца ці то ў Бельску, ці то ў Гайнаўцы. Тут ужо трэба аплачваць

— Заканчэнне на 3-й стар.

НА ПЕРШЫ КУРС БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ў гэтым годзе плануецца прыняць 1 850 студэнтаў на дзённую і 450 на завочную формы навучання. Прыём будзе ажыццяўляцца па 49 спецыяльнасцях.

Пра гэта паведаміў адказны сакратар прыёмнай камісіі ўніверсітэта Віктар Самахап.

На сённяшні дзень у БДУ ўжо атрымалі права быць залічанымі без здачы ўступных экзаменаў 182 выпускнікі — пераможцы міжнародных і рэспубліканскіх алімпіяд па асобных прадметах.

Новаўвядзеннем у гэтай лешай у краіне вышэйшай навучальнай установе з'яўляецца тое, што ў парадку эксперымента ўводзіцца 10-бальная ацэнка ведаў абітурыентаў. Дарэчы, большасць экзаменаў будзе праводзіцца ў пісьмовай форме.

МІЖНАРОДНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ПА МІГРАЦЫЮ ПАЧАЛА РАЗГЛЯД ІСКАЎ ГРАМАДЗЯН, ЯКІМ БЫЎ НАНЕСЕНА МАТЭРЫЯЛЬНЫ УРОН У ПЕРЫЯД ПАНАВАННЯ НАЦЫСЦКАГА РЭЖЫМУ.

Кампенсацыя будзе прадастаўлена тым, хто страціў маёмасць пры непасрэдным удзеле нямецкіх прадпрыемстваў.

Вельмі важна, каб падаўцы іскаў маглі даказаць, што менавіта дзейні той ці іншай нямецкай кампаніі нанеслі ім урон і што яны не мелі магчымасці падаць іскі ў межах іншых кампенсацыйных праграм. «Калі прыватная маёмасць была разбурана падчас ваенных аперацый, кампенсацыя выдавацца не будзе», — удакладніў першы намеснік старшыні праўлення беларускага фонду «Разуменне і прымірэнне» М. Богдан.

Ігар ЧАРТКОЎ.

МНОГІЯ ЧЫТАЧЫ НАШАЙ ГАЗЕТЫ ЦІКАВЯЦЦА, ЯК ЗАРАЗ ВЫГЛЯДАЮЦЬ І ЖЫВУЦЬ ТЫЯ МЯСЦІНЫ, ЯКІЯ ЯНЫ ПАКІНУЛІ ШМАТ ГАДОЎ ТАМУ. СЕННЯШНЯЯ ГАВОРКА ПОЙДЗЕ ПРА БРАСЛАЎШЧЫНУ. НА ПЫТАННІ НАШАГА СПЕЦЫЯЛЬНАГА КАРЭСПАНДЭНТА АДКАЗВАЮЦЬ СТАРШЫНЯ БРАСЛАЎСКАГА РАЁННАГА САВЕТА ДЭПУТАТАЎ Рамуальд ЖУРНЯ І НАМЕСНІК СТАРШЫНІ БРАСЛАЎСКАГА РАЙВЫКАНКАМА Ніна ПУЧЫНСКАЯ.

БРАСЛАЎШЧЫНА — АЗЁРНЫ КРАЙ

— Што ўяўляе сабой Браслаўскі раён сёння? З чаго складаецца яго эканоміка?

Р. Ж.: Браслаўшчына — унікальны куточак Беларусі на яе паўночным захадзе (плошча звыш дзвюх тысяч квадратных кіламетраў) на стыку дзяржаўных межаў Беларусі, Літвы і Латвіі. Наш раён звязаны добрымі аўтамабільнымі дарогамі з суседнімі краінамі, а таксама з Мінскам, Полацкам, Віцебскам і іншымі гарадамі. Чыгуначная станцыя раёна — Друя ажыццяўляе пасажырскую сувязь з Мінскам і Віцебскам.

Унікальнасць Браслаўшчыны абумоўлена разнастайнасцю яе ландшафту і вялікай колькасцю азёр. Іх амаль трыста. Аснову эканомікі складае сельская гаспадарка і невялікія прадпрыемствы па перапрацоўцы яе прадукцыі. У раёне 23 калектыўныя гаспадаркі па вытворчасці мяса і малака. Адметнае месца займае лыводства. Дзейнічае 16 фермерскіх гаспадарак. 3 прамысловых прадпрыемстваў — ільнозавод, хлебны і малочны заводы, харчовы камбінат.

Н. П.: Да сказанага можна

дадаць, што ўвогуле бюджэт раёна датацыйны. Сорак працэнтаў яго — уласныя даходы, астатнія шэсцьдзесят мы атрымліваем з абласнога бюджэту. Выклікана гэта адсутнасцю ў раёне буйной прамысловасці, якая магла б сур'ёзна ўплываць на нашы даходы.

— Ужо шосты год існуе нацыянальны парк «Браслаўскія азёры». Як гэта адбылася на жыцці раёна?

Р. Ж.: Так, у жніўні 1995 года ўпершыню ў Беларусі была створана такая прыродаахоўная ўстанова, як нацыянальны парк. Яго галоўная задача — захаванне унікальнага прыроднага комплексу і разумнае выкарыстанне яго магчымасцей у сферах рыбалоўства і рыбаводства, арганізацыі турызму і адпачынку людзей. Нацыянальны парк ахоплівае значную тэрыторыю раёна. У яго складзе звыштрыццаці тысяч гектараў лесу, больш сарака азёр. Асноўнай праблемай было навадзенне адпаведнага парадку, барацьба з бескантрольным выкарыстаннем прыродных рэсурсаў.

— Заканчэнне на 2-й—3-й стар.

ЦУД ПРЫРОДЫ

Дзіўнай прыгажосці камень знаходзіцца каля дарогі паміж Дзятлавам і пасёлкам Дварэц Гродзенскай вобласці. А прыгажосць гэтая ва ўнікальнасці: глыбавапняк — помнік пэрыядаў Вецер і дождж паціху разбураюць яго і робяць формы каменя загадкавымі.

Фота
Рамана КАБЯКА,
БелТА.

ПА ПРОСЬБЕ ЧЫТАЧОЎ (Пачатак на 1-й стар.)

БРАСЛАЎШЧЫНА — АЗЁРНЫ КРАЙ

Стварэнне экалагічных маршрутаў і абсталяванне месцаў стаянкі турыстаў дазволіла амаль ліквідаваць «дакі» турызм. Але ж яшчэ шмат чаго трэба зрабіць, каб нацыянальны парк запрацаваў на поўную моц.

Да станоўчых вынікаў стварэння нацыянальнага парку трэба аднесці арганізацыю новых працоўных месцаў для жыхароў раёна, а таксама паступленне ў бюджэт сродкаў ад гаспадарчай дзейнасці нацыянальнага парку.

— Як ужо было сказана, найбольш значныя азёры перададзены пад кантроль нацыянальнага парку. А як выкарыстоўваюцца астатнія — гэтая свеасаблівава блакітная ніва, што займае дзесятую частку тэрыторыі раёна?

Р. Ж.: Амаль усе азёры зда-

дзены ў арэнду харчоваму камбінату, прыватным фірмам. Іх выкарыстанне абумоўлена дагаворамі, згодна з якімі арандатары не толькі ловяць рыбу (а ў нашых азёрах больш за дваццаць відаў рыбы: вугор, судак, лешч і іншыя), але і ачышчаюць і зарыбляюць вадаёмы. Інспекцыя рыбнагляду пільна сочыць за выкананнем гэтых дамоўленасцей, кантралюе тэрміны лоўлі рыбы. Ёсць і праблемы. Адна з іх — не хапае сродкаў на набыццё малькоў вугра. Адсюль і змяншэнне яго колькасці ў нашых азёрах.

— Як развіваецца турызм на Браслаўшчыне і якую частку ў ім займае замежны турызм?

Р. Ж.: Зараз створана Рэспубліканская праграма развіцця турызму, у рэалізацыі якой мы бярэм удзел. Акрамя нацыя-

нальнага парку, ёсць у нас турыстычная база ў Браславе, база адпачынку ў Слабодцы, шэраг паляўнічых дамкоў у розных месцах раёна. Усё гэта як быццам добра, але недастаткова. Жадаючых прыехаць у наш край шмат, але сёння мы не можам усіх прыняць.

Замежныя турысты складаюць сёння нязначную частку ад агульнай колькасці наведвальнікаў Браслаўшчыны. У асноўным гэта паляўнічыя з розных заходніх краін, якія купляюць ліцэнзіі на паляванне ў нацыянальным парку. Заходніх турыстаў стрымліваюць і ўмовы перасячэння мяжы. Турыст, які паважае сябе, не будзе стаяць па 12—16 гадзін на мяжы. Трэба змяняць падобнае становішча. Але ж гэта ўжо не наша задача. А ўвогуле ў нас ёсць вялікі патэнцыял, і, спа-

каці школьнікаў — колькасць тых, хто паступіў у вышэйшыя навучальныя ўстановы. Летась такіх было 38 асоб.

Адна з праблем раёна — складаная дэмаграфічная сітуацыя: смяротнасць у два разы перавышае нараджальнасць. Назіраецца павелічэнне анкалагічных захворванняў. Таму дзейнасць нашых медыцынскіх устаноў скіравана на аказанне своечасовай і якаснай дапамогі. Прафесійны ўзровень урачоў дазваляе вырашаць пытанні дыягно-

Таму пачалі супрацоўнічаць з прыватнымі ўладальнікамі дамоў і кватэр з мэтай арэнды іх для пражывання турыстаў. І ўжо маем станоўчыя вынікі. Толькі ў мінулым годзе было рэалізавана каля трохсот дамоў-ленасцей. Плануем адкрыць у Браславе філіял турыстычнага бюро «Віцебсктурыст», які непасрэдна будзе займацца пытаннямі жылля для турыстаў і арганізацыяй іх адпачынку. Плануем абмеркаваць стан турызму ў раёне на сесіі раённага Савета, бо лічым, што турызм павінен стаць сур'ёзнай галіной народнай гаспадаркі і прыносіць значны даход у мясцовы бюджэт. З гэтай мэтай трэба ажыццявіць каардынацыю працы турыстычных фірм, турыстычных баз, нацыянальнага парку па прадастаўленню максімальнай колькасці паслуг.

дзяюся, мы яго выкарыстаем. — Што можна сказаць аб развіцці культуры, адукацыі, сацыяльнай сферы раёна?

Н. П.: Наш бюджэт мае сацыяльны накірунак. Дзевяноста працэнтаў яго ідзе на развіццё ўстаноў адукацыі, аховы здароўя, культуры і вырашэнне сацыяльных пытанняў. Прыярытэт аддадзены адукацыі і дзіцячым дашкольным установам. У раёне 42 школы, гімназія, школа-інтэрнат для дзяцей-сірот, прафесійна-тэхнічнае вучылішча з агульнай колькасцю навучэнцаў каля шасці тысяч. Існуючая сістэма дазваляе атрымаць якасную ўсеабаковую адукацыю. Найбольш здольныя дзеці маюць магчымасць займацца ў гімназіі (250 чалавек з 18 вясковых школ). Вынікі працы нашых настаўнікаў і паказчык узроўню аду-

тыкі і пачаткі непасрэдна ў раёне. Але ж адчуваецца складанасць з матэрыяльна-тэхнічным забеспячэннем і лекамі.

Захаванне і развіццё культурных традыцый у раёне ажыццяўляюць 86 устаноў культуры: бібліятэкі, Дамы культуры, пяць музычных школ. Наша музейнае аб'яднанне праводзіць вялікую навукова-даследчую працу, выдаецкую. Дзякуючы супрацоўнікам музея, выдаецца гістарычны альманах «Браслаўскія сшыткі», выйшла кніга «Памяць» (гісторыка-дакументальная хроніка), праводзіцца навукова-краязнаўчыя канферэнцыі «Браслаўскія чытанні». Пры музеі працуе клуб майстроў «Ля возера», які спрыяе зберажэнню народнага мастацтва Браслаўшчыны.

Музычныя і фальклорныя традыцыі захоўваюць калектывы мастацкай самадзейнасці, сярод

ФІНАНСЫ

ДА 55 ПРАЦЭНТАЎ ГАДАВЫХ ЗМЯНШАЕЦЦА З 21 ЧЭРВЕНЯ БАЗАВАЯ СТАЎКА РЕФІНАНСАВАННЯ І УЛІКОВАЯ СТАЎКА НАЦЫЯНАЛЬНАГА БАНКА.

Такое рашэнне прынята праўленнем Нацыянальнага банка дзяржавы ў адпаведнасці з Асноўнымі напрамкамі грашова-кредытнай палітыкі Рэспублікі Беларусь на 2001 год і на аснове фактычных і прагназуемых тэмпаў інфляцыі. Па папярэдніх даных Міні-

тэрства статыстыкі і аналізу, рост спажывецкіх цэн у маі склаў 2,6 працэнта, што на 0,7 працэнтнага пункта менш, чым у красавіку. Па прагнозе Мінітэрства эканомікі, тэндэнцыя зніжэння інфляцыі захавецца і ў наступным месцы. Да таго ж новая велічыня базавай стаўкі рэфінансавання дазваляе паранейшаму падтрымліваць сярэднямесячнае яе рэальнае значэнне на досыць высокім стані ўзроўні і абараняць

уклады ў нацыянальнай валюце ў беларускіх банках ад аб'есцэння.

Гэта паслужыла падставой для Нацыянальнага банка зноў знізіць базавую стаўку рэфінансавання і ўліковую стаўку на пяць працэнтаў. Ранейшая іх велічыня, устаноўленая з 4 чэрвеня гэтага года, складала 60 працэнтаў гадавых.

Упраўленне інфармацыі Нацыянальнага банка.

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

«КАРЛ-ЦЭЙС» АСВОЙВАЕ БЕЛАРУСКІ РЫНАК

Нядаўна ў Мінску заключаны вялікі кантракт паміж фірмамі «Карл Цэйс» і «Энтрідэл» аб стварэнні сумеснай вытворчасці з удзелам нямецкага, швейцарскага і беларускага капіталу.

Германская фірма «Карл Цэйс» — вядомая ў свеце марка. У 70-х — 90-х гадах шмат якія медыцынскія ўстановы і заводы на Беларусі былі абсталяваны прадукцыяй усходнегерманскага «Карл Цэйс, Іена» і заходнегерманскага, вядомага ў нас пад маркай «Оптан», вытворцаў мікраскопаў. Пасля аб'яднання Германіі фірма «Карл Цэйс» таксама стала адзінай. Мінулы год характэрны для кампаніі значным прыростам капіталу. Вялікі аб'ём продажу патрабуе стварэння вытворчасці на тэрыторыі іншых краін. Сваіх партнёраў фірма выбірае там, дзе ўзровень тэхналогіі досыць высокі. Як сказаў на прэс-канферэнцыі, прысвечанай падпісанню кантракта, рэгіянальны менеджэр па міжнародных продажах фірмы «К. Ц.» пан Карла Бота, такім партнёрам з'яўляецца і Беларусь: «Мы выбралі Мінск таму, што тут працуюць першакласныя спецыялісты».

Арганізаваць даччыную фірму дорага, таму было вырашана даверыць прадстаўніцтва ўжо існуючай фірме. Пасля доўгіх пошукаў нямецкая кампанія выбрала швейцарскую «Энтрідэл», якая ўжо год паспяхова працуе на Беларусі. Дырэктар прадстаўніцтва гэтай фірмы Мікалай Занкавец з'яўляецца і дырэктарам кампаніі «Белмедсервіс», якая дзейнічае на рынку Беларусі ўжо 10 гадоў. Гэтая фірма заявіла пра сябе як надзейны партнёр больш чым 10-ці вядомых замежных медыцынскіх кампаній, такіх, як «Ташыба», «Трылерверке» і іншыя. На яе рахунку будаўніцтва і абсталяванне на еўрапейскім узроўні кардыяхірургічнага цэнтра ў Мінску, Рэспубліканскай бальніцы ў сталічным мікрараёне Паўднёвы Запад, анкалагічнага цэнтра ў Бараўлянах, 5-й гінекалагічнай бальніцы.

У планах сумеснай кампаніі

— дасягнуць 30—35 працэнтаў долі на рынку Беларусі ад імпартаванага медыцынскага абсталявання. Па словах генеральнага дырэктара ААА «Цэйс Шот» (прадпрыемства фонду «К. Ц.», Расія) Максіма Ігельніка, «у Беларусі назіраецца стабільнае фінансаванне ў галіне аховы здароўя, і таму беларускі рынак даволі перспектыўны».

Кіраўніцтвам кампаніі «Энтрідэл» сумесна са швейцарскім кіраўніцтвам было прынята рашэнне аб тым, што на тэрыторыю Беларусі павінны максімальна пастаўляцца новыя медыцынскія тэхналогіі.

«Тыя інтэграцыйныя працэсы, што адбываюцца на макразнамічным узроўні паміж нашымі дзяржавамі, набываюць выразныя кантуры ў супрацоўніцтва кампаній сярэдняга і вялікага бізнесу як у Мінску, так і ў Маскве. І ў даным выпадку такое вопытнае на сусветным рынку прадпрыемства, як «Карл Цэйс», як відаць, прадбачыць кан'юнктуру ўзаемаадносін паміж Расіяй і Беларуссю», — сказаў у заключэнне Карла Бота.

Татцяна КУВАРЫНА.

АБАРОНА ДЗЯЦІНСТВА

ЗДАРЭННІ

На мяжы Мінскай і Брэсцкай абласцей за два кіламетры ад вёскі Петкавічы Баранавіцкага раёна каля 23 гадзін ночы аўтобус, які належаў адной з нямецкіх фірм і выконваў рэйс з нямецкага горада Вайхсман у Маскву, урэзаўся на поўнай хуткасці ў жалезабетонную агароджу.

Другім домам для дзяцей з цяжкіх сем'яў стаў адкрыты год назад у Гомелі сацыяльна-педагагічны цэнтр. Яго цяперашні выхаванцы — гэта, як правіла, ахвяры фізічнага і псіхалагічнага насілля з боку дарослых, тыя, хто спазнаў «бацькоўскую» апеку алкаголікаў і наркаманаў, былыя жыхары розных прытонаў.

НА ЗДЫМКАХ: выхаванцы цэнтра; каля сабора Пятра і Паўла часта бываюць людзі, якія дапамагаюць дзецям, абдзеленым лёсам.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

Як паведаміла прэс-служба УУС Брэсцкага аблвыканкама, вадзіцель аўтобуса і дзве пасажыркі-расіянкі загінулі на месцы, другі вадзіцель і тры пасажыры былі дастаўлены ў бальніцы.

Прычына трагедыі банальная: вадзіцель заснуў за рулём.

СПОРТ: МІЖНАРОДНЫЯ СУВЯЗІ

3 8 па 10 чэрвеня 2001 года ў Рэспубліцы Беларусь (на базе алімпійскага спорткомплексу "Раўбічы") праходзіў семінар Міжнароднай федэрацыі лыжных відаў спорту (EIS), у якім прынялі ўдзел бізнесмены, прадстаўнікі дзелавых і спартыўных колаў, што спецыялізуюцца ў лыжных відах спорту, з Аўстрыі, Швейцарыі, Беларусі, Германіі, Вялікабрытаніі. У іх ліку Жан Франка Каспер — прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі лыжных відаў спорту, член Міжнароднага алімпійскага камітэта, член Каардынацыйнай камісіі па падрыхтоўцы і правядзенні XIX і XX зімовых Алімпійскіх гульняў.

Семінар праводзіўся па ініцыятыве Беларускай федэрацыі гарналыжнага спорту сумесна з Нацыянальным алімпійскім камітэтам і Міністэрст-

вам спорту і турызму Рэспублікі Беларусь.

Перад пачаткам семінара госці правялі азіяжменную экскурсію па АСК "Раўбічы", які, нягледзячы на 27-гадовы ўзрост, пакінуў у гасцей добрае ўражанне. У час гэтай паездкі Жан Франка КАСПЕР даў інтэрв'ю карэспандэнту газеты.

ГОРНЫЯ ЛЫЖЫ ДЛЯ РАЎНІННАЙ БЕЛАРУСІ

жадана, каб лыжным спортам у Беларусі займалася многа людзей. Гэта вельмі добры занятак, і ён павінен быць даступны ўсім жадаючым, а не толькі спартсменам. У першую чаргу мы думаем пра дзяцей...

— У чым будзе заключацца падтрымка лыжных відаў спорту ў Беларусі?

— Мы сустрэліся з беларускім бокам і вызначылі, якія інвестыцыі змаглі б зрабіць, каб развіць базу ў Раўбічах. Дарэчы, мяне здзівіла, што на яе тэрыторыі і на спартыўных аб'ектах зусім няма ніякай рэкламы. Неабходна працаваць і ў гэтым накірунку. Спорт у свеце жыве за кошт рэкламы і продажу тэлевізійных правоў.

— Беларусь — раўнінная дзяржава. Тым не менш лыжны спорт развіваецца, за выключэннем, бадай, гарналыжнага...

— Так, Беларусь досыць раўнінная краіна, і развіваць гарналыжны спорт тут цяжкавата. Аднак алімпійскі спорт-комплекс "Раўбічы" — цалкам

прыстасаванае месца, каб развіваць фрыстайл, сноўбард, біятлон, лыжныя гонкі, скачкі на лыжах з трампліна. Не вельмі вялікая гара для фрыстайла, аднак сучасныя тэхнічныя рашэнні і магчымасці прамысловасці могуць вырашыць гэту праблему досыць проста і хутка. Пра гэта, дарэчы, гаварылі на семінары многія прадстаўнікі прамысловых фірм. Што тычыцца інвестыцый з іх боку, то гэта было іх асабістае рашэнне. Міжнародная федэрацыя лыжнага спорту ніякага ціску ні на кога не аказвала. Некаторых кіраўнікоў гэтых кампаній я бачу ўпершыню. У Міжнародным алімпійскім камітэце таксама была прынята Праграма па развіццю і падтрымцы спорту ў былых сацыялістычных краінах. Наколькі я як член МАКА ведаю, там ёсць і Беларусь.

Гутарыў Пётр РАБУХІН, прэс-аташ НАК РБ.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі семінара ў спорткомплексе «Раўбічы».

Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

якіх калектываў народнай песні "На панадворку", фальклорны гурт "Вярба" і іншыя. У гэтым годзе мы ўжо 34 раз правялі фестываль народнай творчасці "Браслаўскія зарніцы" з удзелам лепшых калектываў песні і танца раёна і гасцей з суседніх раёнаў.

У нашым краі шмат помнікаў гісторыі і культуры, якія ўваходзяць у скарбніцу нацыянальнай культуры.

— Як у вас складваюцца ўзаемаадносіны з беларусамі, што жывуць за мяжой?

Н. П.: Найбольш цесныя сувязі з беларусамі Латвіі. Гэтаму садзейнічае і Генеральнае консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе на чале з Генеральным консулам Васілём Марковічам. Цесныя адносіны з беларускім таварыствам "Уздым", дзе ёсць і нашы землякі-браслаўчане. З Літвой наладжваюцца дзелавыя

сувязі ў сферы адукацыі. Нашы навучэнцы ўдзельнічаюць у свяце дзіцячай творчасці ў Ігналіне.

Р. Ж.: Мы заўсёды памятаем пра нашых землякоў, якіх лёс разлучыў з Радзімай. Гэта нашы людзі, і мы заўсёды рады бачыць іх у нас, на Браслаўшчыне.

Н. П.: Хачу пажадаць, каб мяжа ніколі не была перашкодай для наведвання сваіх родных і знаёмых. Міру вам, добра і дабрабыту!

Гутарыў
Юген КАЗЮЛЯ.

НА ЗДЫМКАХ: старшыня Браслаўскага раённага Савета дэпутатаў Рамуальд ЖУРНЯ; намеснік старшыні Браслаўскага райвыканкама Ніна ПУЧЫНСКАЯ (на 1-й стар.); браслаўскія дзяляды; царква Свяціцеля і Цудатворца Мікалая.

Фота аўтара.

— Спадар Каспер, якая мэта вашага візіту ў Рэспубліку Беларусь?

— Мы з групай еўрапейскіх бізнесменаў і кіраўнікоў Міжнароднай федэрацыі па лыжных відах спорту прыехалі ў вашу краіну ў рамках міжнароднай праграмы па развіццю лыжнага спорту. У адпаведнасці з гэтай праграмай мы аказваем дапамогу ў развіццю лыжнага спорту ва ўсіх краінах.

Сёлета ў Еўропе выбралі тры дзяржавы, якім будзем дапамагаць папулярываць лыжныя віды спорту: Харватыю, Эстонію і Беларусь.

— Чаму ў гэты спіс увайшла Беларусь?

— Па-першае, у вас ёсць добры спартыўны комплекс "Раўбічы", размешчаны ў маляўнічым, прыгожым месцы і зусім недалёка ад вялікага горада, якім з'яўляецца Мінск. Па-другое, зімовыя віды спорту падтрымліваюцца ў Беларусі на дзяржаўным узроўні.

Па-трэцяе, у вас ёсць настолькі і ініцыятыўныя аматары лыжных відаў спорту, якія імкнучыся шмат зрабіць самастойна, не чакаючы, пакуль нешта ім нешта дасць. Я маю на ўвазе Ігара Юдзіна — кіраўніка вашай федэрацыі гарналыжнага спорту і сноўбарда.

Усе гэтыя фактары мы вельмі цэнім, але асабліва — апошні, пра які я сказаў.

Мы не хочам, каб грошы былі патрачаны ўпустую. Па-

ліску на наш штотднёвік. Мо, прачытайшы газету, прышле свой артыкул?

А на пытанне, адкуль у яе з'явілася цікавасць да беларускай мовы, Ганна адказала:

— Гэта наша традыцыя. Я жыў у вёсцы Зубава. Мае бацькі — беларусы, і мы размаўляем паміж сабою па-тутэйшаму, вельмі блізка да беларускай мовы. Мая маці вучылася ў беларускай школе ў Бельску. Я таксама паступіла ў гэту школу. Мову люблю, ахотна вывучаю і лічуся лепшай у класе па яе веданню.

Чаму я пісала сваю працу па творчасці Максіма Багдановіча? Алімпіяда была прысвечана яму. На ўсіх этапах гэта была мая тэма.

Кім буду далей? Мяркую паступіць ва ўніверсітэт, бо маю тую магчымасць. Можна буду настаўніцай, можна пісьменніцай або займацца бібліятэчнай справай. Праз гэта чытаю шмат беларускіх кніжак, і мне яны падабаюцца.

На Беласточчыне існуе праблема працаўладкавання. Але ж многія з былых лаўрэатаў алімпіяд па беларускай мове знайшлі сваё месца і працуюць у беларускіх праграмах Польскага радыё ў Варшаве і Беластоку, у беларускіх газетах, у Дамах культуры на тэрыторыі, дзе жывуць беларусы, настайнічаюць у школах, карацей, не пакідаюць сваёй БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ.

Наступную, VIII Усяпольскую алімпіяду па беларускай мове арганізатары прысвячаюць Максіму Танку з нагоды яго 90-годдзя з дня нараджэння.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

ДЫПКУР'ЕР

АБ УДЗЕЛЕ ДЭЛЕГАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ У СЕСІИ МАГАТЭ

11—15 чэрвеня 2001 года ў Вене адбылася чарговая сесія Савета кіраўнікоў Міжнароднага агенцтва па атамнай энергіі (МАГАТЭ), у якой прыняла ўдзел дэлегацыя Беларусі на чале са старшынёй Камітэта па праблемах наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС Уладзімірам ЦАЛКО.

У ходзе сесіі члены Савета кіраўнікоў абмеркавалі пытанні, звязаныя са справаздачнасцю агенцтва за 2000 год, падрыхтоўкай да 45-й сесіі Генеральнай канферэнцыі, ходам праграмы тэхнічнага супрацоўніцтва МАГАТЭ за згаданы перыяд, абмеркавалі бюджэт арганізацыі на 2002—2003 гады. Вялікае значэнне беларускай дэлегацыі надавалася дакладу МАГАТЭ аб ходзе праграмы тэхнічнага супрацоўніцтва ў 2000 годзе. У гэтым дакуменце, у прыватнасці, згадвалася аб праекце агенцтва "Харчовы алей з насення рапсу, вырашчанага на тэрыторыях, забруджаных у выніку чарно-

быльскай аварыі", у рамках якога ў ліпені-жніўні плануецца адкрыццё ў Гомельскай вобласці заводу па вытворчасці рапсавога алею. Чакаецца, што ў цырымоніі адкрыцця заводу прыме ўдзел Генеральны дырэктар МАГАТЭ Махамед Эль Барадзей.

УЗНАГАРОДА
Янку БРЫЛЬЮ

11 чэрвеня ў сядзібе таварыства супрацоўніцтва "Польшча — Усход" адбылося ўрачыстае ўручэнне ганаровых узнагарод таварыства за актыўную дзейнасць па развіццю супрацоўніцтва ў галіне культуры паміж Польшчай і краінамі былога Саветаў Саюза.

За шматгадовую літаратурную, перакладчыцкую, грамадскую дзейнасць Ганаровым дыпламам і медалём таварыства супрацоўніцтва "Польшча — Усход" узнагароджаны вядомы беларускі пісьменнік Янка Брыль. У сувязі з тым, што Я. Брыль не змог прысутнічаць на ўрачыстасці, узнагарода была прынята прадстаўніком пасольства Рэспублікі Беларусь у Польшчы.

ВЫСТАВА ў БЕРЛІНЕ

3 8 чэрвеня па 20 ліпеня гэтага года ў горадзе Берліне праходзіць выстава карцін беларускага мастака і скульптара Генадзя Буралкіна.

На цырымоніі адкрыцця выставы прысутнічалі прадстаўнікі грамадскасці і жыхары раёнаў Берліна Шцегліц і Ліхтерфельдэ, пасольства Рэспублікі Беларусь у ФРГ, а таксама германскія мастакі.

З уступным словам да гасцей вернісажу звярнуліся берлінскі мастак Крысціян Нэф і кіраўнікі Народнай школы імя Віктара Галанца. Звяртаючыся да творчасці Г. Буралкіна, чые работы выклікалі вялікую цікавасць наведвальнікаў, выступоўцы адзначылі ўніверсальнасць мовы мастака, падкрэслілі важнасць развіцця культурнага супрацоўніцтва для ўзаемаразумення паміж народамі.

У будучыні плануецца арганізацыя выстаў берлінскіх мастакоў у Мінску, а таксама экспазіцыя скульптур Г. Буралкіна ў Берліне.

Прэс-служба МЗС.

МІНСК, ЗАХАРАВА, 28. ДОМ ДРУЖБЫ

ФІНАЛ АЛІМПІЯДЫ: ПЕРАМОЖЦУ — ПРЫЗ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ»

— Пачатак на 1-й стар. —

і транспарт, і харчаванне для ўдзельнікаў. Мы маем невялікі фонд алімпіяды, якога хапае на элементарныя рэчы. Што тычыцца трэцяга этапу — канчатковых іспытаў і вылучэння лаўрэатаў, то тут ужо мусім абмежавацца 17—20 фіналістамі.

Мы ўдзячныя беларускаму боку, асабліва Беларускаму таварыству дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, што аказваюць нам дапамогу. Ужо чатыры фіналы мы правялі ў Беларусі — у Нясвіжы, Навагрудку, Мінску. Сярод заснавальнікаў нашай алімпіяды — таварыства дружбы "Беларусь — Польшча".

На жаль, ніхто не прыйшоў павіншаваць нашых лаўрэатаў з Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь і з Таварыства беларускай мовы. Палітычнымі праблемамі мы не займаемся. Мы нікога не хвалім і не ганім, а займаемся справай папулярывацыі беларускай мовы, беларускай літаратуры і беларускай культуры. Нікога не было з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і інстытута замежных моў, дзе вучацца нашы былыя лаўрэаты. Гэта засмучае.

Лаўрэатаў віталі ад Саюза пісьменнікаў, ад Беларускага фонду культуры, ад Упраўлення адукацыі Мінгарвыканкама, часопісаў "Польшча" і "Нёман", газет "Культура" і "Голас Радзімы". Быў на сустрэчы сын Якуба Коласа Міхась Міцкевіч.

Намінанткай за лепшую пісьмовую работу па творчасці Максіма Багдановіча стала Ганна ПАЎЛЮЧУК. Яна атрымала прыз "Голасу Радзімы", у тым ліку і пад-

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

23—25 КРАСАВІКА 2001 ГОДА У МАСКВЕ У РАСІЙСКОЙ ДЗЯРЖАўНАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ ПРАЙШЛА ВЯЛІКАЯ МІЖНАРОДНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ “РУМЯНЦАўСКІЯ ЧЫТАННІ-2001”, ПРЫСВЕЧАНАЯ ЖЫЦЦЮ І ДЗЕЙНАСЦІ ДЗЯРЖАўНАГА КАНЦЫЛЕРА М. РУМЯНЦАВА (1754—1826). ЯКІ ўВЕКАВЕЧЫў СВАЁ ІМЯ І У ЯКАСЦІ МЕЦЭНАТА І АРГАНІЗАТАРА НАВУКІ, У ТЫМ ЛІКУ БЕЛАРУСКОЙ, БУДАўНІКА ГОРАДА ГОМЕЛЯ, ДЗЕ НЯДАўНА ЯМУ БЫў АДКРЫТЫ ПОМНІК.

НА КАНФЕРЭНЦЫІ З ДАКЛАДАМІ ВЫСТУПІЛІ БЕЛАРУСКІЯ ўДЗЕЛЬНІКІ: НАМЕСНІК ДЫРЭКТАРА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БІБЛІЯТЭКІ БЕЛАРУСІ Л. КІРУХІНА (“КАЛЕКТЫВА АўТОГРАФАў ДЗЯЧАў РУСКОЙ КУЛЬТУРЫ У ФОНДАХ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БІБЛІЯТЭКІ БЕЛАРУСІ”), НАВУКОВЫ СУПРАўСОўНІК ІНСТЫТУТА ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ АКАДЭМІІ НАВУК БЕЛАРУСІ А. КІШТЫМАў (“УКЛАД М. РУМЯНЦАВА У АСВЕТУ БЕЛАРУСІ”), А ТАКСАМА МАСКОўСКІЯ БЕЛАРУСАЗНАўЦЫ: ДЫРЭКТАР ЦЭНТРА БЕЛАРУСАЗНАўЧЫХ ДАСЛЕДАВАННЯў ІНСТЫТУТА СЛАВЯНАЗНАўСТВА РАСІЙСКОЙ АКАДЭМІІ НАВУК Ю. ЛАБЫНЦАў (“АНАНІМНАЕ СВЕДЧАННЕ ГІСТОРЫІ РУСКА-БЕЛАРУСКІХ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ СА ЗБОРУ РУМЯНЦАўСКАГА МУЗЕЙ”) І ВУЧОНЫ САКРАТАР ТАГО Ж ЦЭНТРА Л. ШЧАВІНСКАЯ (“ПАЧАТКОВЫ ЭПІЗОД ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКА-РУСКІХ НАВУКОВЫХ СУВЯЗЕЙ: М. ГАРБАЧЭўСКІ — ДАРЫЛЬШЧЫК У ЗБОРЫ М. ПАГОДЗІНА І РУМЯНЦАўСКІ МУЗЕЙ”). СКАРОЧАНЫ ТЭКСТ ВЫСТУПЛЕННЯ Л. ШЧАВІНСКАЙ МЫ ПРАПНОўБАЕМ ЧЫТАЧАМ.

Сярод шматлікіх ахвяравальнікаў кніг Маскоўскай публічнай бібліятэцы ў першае дзесяцігоддзе яе існавання мала чым выдзяляецца імя М. Гарбачэўскага, аднаго з пачынальнікаў беларускай архівістыкі, археаграфіі, дыпламатыкі. Колькасць падараваных ім кніг была невялікай: у асноўным гэта працы самога дарыльшчыка, а месца ў сацыяльнай іерархіі тагачаснага грамадства больш чым сціплым. Разам з тым менавіта гэтым кнігам было накіравана ў сценах цяперашняй

вельмі значымі для гуманітарнай навукі? Малады ўкраінскі вучоны, будучы вядомы прафесар І. Лабойка, які прыехаў у пачатку 1820-х гадоў у Вільню, быў уражаны колькасцю ў тутэйшых архівах помнікаў пісьменства і дакументаў на старабеларускай мове. Не ў сілах сваё захапленне ад гэтых пісьмовых багаццяў, ён пісаў: “...я вельмі здзіўлены быў пісьмовымі помнікамі беларускай мовы, але маё здзіўленне яшчэ больш узрасло, калі я ўбачыў, што

навальніка беларускай навуковай архівістыкі, якой ён прысвяціў сваё жыццё. Мікіта Гарбачэўскі нарадзіўся ў 1804 годзе ў Магілёўскай губерні ў сям’і праваслаўнага свяшчэнніка. У сваім губернскім горадзе скончыў духоўную семінарыю і паступіў на вучобу ў Пецяярбургскую духоўную акадэмію. Пасля заканчэння акадэміі ў 1831 годзе са званнем старшага кандыдата (гэта значыць, меў права на атрыманне магістарскай ступені праз год) выкладаў да 1840 года рускую

ню вялікай колькасці самых розных актаў, напісаных цяжкімі для прачытання почыркамі кірыліцай і лацінкай у мнстве іх варыянтаў на старабеларускай, лацінскай, польскай і іншых мовах. Вызначаўся ён і адміністратарскімі здольнасцямі.

У аснову Цэнтральнага архіва старажытных актавых кніг губерній: Віленскай, Гродзенскай, Мінскай і Ковенскай быў пакладзены збор архіва Галоўнага літоўскага трыбунала, што знаходзіўся ў Вільні. Гэты архіў у 1837—1840 гадах быў значна дапоўнены за кошт перавезеных сюды розных дакументаў, перш за ўсё трыбунальскіх кніг з Мінска, а таксама паступлення Скарбавага трыбунала і Троцкага архіва. Пасля ўрадавага ўказа 1852 года аб стварэнні ў Вільні Цэнтральнага архіва старажытных актавых кніг у архіў сталі паступаць у вялікай колькасці самыя разнастайныя дакументы з устаноў Віленскай, Гродзенскай, Мінскай, Ковенскай і іншых губерняў. Паступалі гэтыя дакументы і ад прыватных асоб.

Цэнтральны архіў хутка стаў асноўным захавальнікам дакументаў па гісторыі Вялікага княства Літоўскага да канца XVIII стагоддзя ўключна. У ім было звыш 13 мільёнаў старажытных актаў, якія адлюстроўвалі ўсе бакі жыцця беларускага, літоўскага, украінскага, рускага, польскага і некаторых іншых народаў за некалькі стагоддзяў іх гісторыі. У архіве былі прадстаўлены дакументы з сотняў устаноў. Звозіліся яны ў архіў часта зусім не разабранымі, пераблытанымі. Усю тытанічную працу па стварэнні архіва і ўпарадкаванні матэрыялаў трэба было выканаць на працягу дзесяцігоддзяў нешматлікім яго супрацоўнікам на чале з М. Гарбачэўскім.

Ларыса ШЧАВІНСКАЯ, вучоны сакратар Цэнтра беларусазнаўчых даследаванняў Інстытута славяназнаўства РАН.

(Заканчэнне будзе).

Мікіта ГАРБАЧЭўСКІ — ПАЧЫНАЛЬНІК БЕЛАРУСКОЙ АРХІВІСТЫКІ

Расійскай дзяржаўнай бібліятэкі доўгае і плённае жыццё, без якіх немагчыма было б напісанне мноства прац па гісторыі і культуры народаў Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, Беларусі, Літвы, Малдовы, Польшчы, Расіі, Украіны. У гэты пералік уваходзяць і даследаванні шырока вядомага зараз маскоўскага гісторыка М. Улашчыка, спецыяліста па беларуска-літоўскаму летапісанню, выдаўца шэрагу тамоў Поўнага збору рускіх летапісаў. Зрэшты, і пры жыцці М. Гарбачэўскага яго працы атрымалі заслужаную ацэнку ў рускіх вучоных. І ці не першым сярод іх трэба назваць М. Пагодзіна, якому М. Гарбачэўскі таксама дарыў некаторыя свае кнігі з абавязковым надпісам: “Яго Правасхадзіцельству Міхайлу Пятровічу Пагодзіну ад складальніка”.

Дарэчы, лёс склаўся так, што і гэтыя экзэмпляры трапілі ў зборы Маскоўскага публічнага і Румянцаўскага музеяў. Хто ж такі Гарбачэўскі і на якім матэрыяле, як, у якіх умовах напісаны яго працы, што сталі ў рэшце рэшт

тутэйшыя архівы ў асноўным імі напоўнены?”.

Падобнае становішча тлумачыцца перш за ўсё тым, што Вільня — сталіца старажытнага Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага, дзе пасля 1569 года (Люблінскай уніі) па крайняй меры дзве трэці насельніцтва складалі беларусы, а дзяржаўнай мовай была старабеларуская. Вялікая колькасць старадаўніх актавых, дакументальных помнікаў, якія захоўваліся стагоддзямі ў многіх месцах Вялікага княства Літоўскага, у тым ліку і ў Вільні, жыхары якой у большасці былі славянамі, пераважна беларусамі праваслаўнымі, католікамі або уніятамі, у першай палове XIX стагоддзя не падавалася нават самаму першаму ўліку, не гаворачы ўжо хача б пра павярхоўнае, папярэдняе іх апісанне. Вялікую і вельмі важную працу гэтую яшчэ неабходна было зрабіць. А пачаць яе па-сапраўднаму і ў значнай ступені завяршыць выпала на долю М. Гарбачэўскага, які стаяў ля вытокаў многіх гуманітарных ведаў у Беларусі, па сутнасці, зас-

славеснасць і гісторыю, грэчаскую і яўрэйскую мовы ў Драгічынскім дваранскім вучылішчы. Затым М. Гарбачэўскі настаўнічаў у Вільні — у дваранскім інстытуце, губернскай гімназіі і равінскім вучылішчы.

На думку некаторых сучаснікаў, менавіта М. Гарбачэўскі быў адным з ініцыятараў стварэння ў Вільні Цэнтральнага архіва старажытных актавых кніг. Ён жа стаў і яго першым архіварыусам. Назначэнне М. Гарбачэўскага галоўнай дзеючай асобай у Цэнтральным архіве старажытных актавых кніг губерняў: Віленскай, Гродзенскай, Мінскай і Ковенскай, якое адбылося 15 красавіка 1853 года, не было выпадковым. У вучоных колах Вільні М. Гарбачэўскі ўжо даўно лічыўся рэдкім знаўцам многіх старажытных і новых моў, спецыялістам у галіне гісторыі дакументальных помнікаў і археаграфіі. Падобнаму прызначэнню садзейнічала і асобая стараннасць М. Гарбачэўскага, які мог працягнуць час, амаль не адрываючыся, вясці карпатлівую, часам цяжкую манатонную працу па сістэматызацыі і апісан-

ВЕСТКІ З “ГЛЫБІНКІ”

НЕВЫЧЭРПНАЯ КРЫНІЦА

Кожны год удзельнікаў мастацкай самадзейнасці Віцебска збірае яркае і незабыўнае свята. Калектывы непрафесіяналаў сваімі выступленнямі, самабытным народным талентам яшчэ раз даказваюць, што крыніца беларускіх самародкаў невычэрпная: так прыгожа і непаўторна, прафесійна гучаць галасы рабочых, урачоў, настаўнікаў...

Не першы год існуе ў Рубаўскай сярэдняй школе калектыв мастацкай самадзейнасці, які выступае на беларускай мове, мове Купалы і Багдановіча, мове нашых бацькоў і дзядоў, мове, у якой чуюцца і гоман траў, і шум родных лясоў, і подых блакітных беларускіх азёр. Як чысты струменны ручай, гучыць яна ў вуснах тых, хто не забыўся, адкуль ён родам, хто застаўся верным сваёй гісторыі і культуры. А без гэтага не быць і но-

вай квітнеючай вольнай нашай маці — Беларусі.

Прайшоў конкурс. Удзельнікі выступлення выходзяць вяцелья і ўсхваляваныя, дзеляцца сваімі уражаннямі і не хаваюць радасці, што зноў падарылі людзям сустрэчу з беларускімі песнямі і танцамі, роднай мовай. Неаднаразова гэты калектыв займаў першыя месцы сярод удзельнікаў мастацкай самадзейнасці — калектываў народнай асветы Віцебскай вобласці. І няхай не ўсе праходзіць гладка, няхай строгае журы заўважыць нейкія хібы ў выкананні, галоўнае не ў гэтым. Калі працягваецца адраджэнне старажытных народных песень і танцаў, калі ўспамінаюць людзі сваю родную беларускую мову, калі, нягледзячы на ўсе цяжкасці сучаснасці, пяюць і не сумуюць, — значыць, рана казаць пра заняпад нацыі і культуры, значыць, у народа ёсць добрая будучыня.

Вячаслаў БЕЛАВУС.

ТАЛЕНТЫ НОВАГА СТАГОДДЗЯ

ЛЬЕЦЦА МУЗЫКА

“Люблю ствараць музыку, калі добры настрой. Твор тады атрымліваецца вяцелья, светлы і нараджаецца хутка, можна сказаць, “на лятую”, — гаворыць Каця КІШКУРНА, вучаніца 7-га класа 19-й мінскай школы.

Любоў да музыкі Каці прывілі мама, якая, скончыўшы ў свой час музычную школу, яшчэ з дзяцінства іграла і пела для дачкі, а таксама настаўнікі. Выхавальніца 121-й мінскай школы Браніслава Марціновіч часта арганізавала розныя канцэрты, і Каця была ў іх першай салісткай. А потым школа стала с музычным ухіпам, і выкладчык Рэгіна Блук літаральна “заразіла” Кацю музыкай. Дзяўчынка стала пісаць музычныя творы. І самым першым была маленькая п’еска для фартэпіяна “Шэце гномаў”. Як прызналася Каця, першая мелодыя нараджалася доўга. Але затое потым музыка быццам палілася з яе: “Беларуская плясавая” (для цымбал і фартэпіяна), “У цырку” (для домры і фартэпіяна), “Раніца ў Шатланды” (для флейты і фартэ-

піяна), музыка на словы Максіма Багдановіча “Маладыя гады”, раманс на словы А. Талстога “Звончэ жаворонка пеньне” і іншыя, усяго каля дзесяці твораў.

Каця вельмі ўдзячная свайму выкладчыку па сальфеджыю і кампазіцыі — кампазітару Шушано Ісхамбаевай, якая навучыла запісваць музыку на ноты (цяпер Каця сама запісвае свае мелодыі), падрыхтавала да ўдзелу ў сур’ёзных музычных конкурсах, дзе Кацю заўважылі, і яе поспехі былі адзначаны. Гэта дыплом Міжнароднага конкурсу дзіцячага музычнага салона “О любоў мая, Беларусь” (1997 год), дыплом трэцяй ступені V Міжнароднага конкурсу юных кампазітараў імя М. Багдановіча ў Гродне (1998 год), I месца ў II гарадскім аглядзе-конкурсе юных кампазітараў імя С. По-

лацкага і Ф. Скарыны, дыплом VI Міжнароднага конкурсу юных кампазітараў імя Ю. Семьянікі (2000 год), дыплом першай ступені гарадскога конкурсу юных кампазітараў імя С. Полацкага і Ф. Скарыны ў намінацыі “Класіка” (2001 год).

Акрамя таго, Каця любіць марыць, чытаць раманы, слухаць папулярную сучасную музыку. Класічную музыку яна больш любіць іграць, чым слухаць, бо лічыць, што тады лепей адчувае яе. Раней захаплялася конным спортам, хадзіла на бальныя танцы, малявала, ляпіла з гліны, а зараз з задавальненнем наведвае школьны гурток кройкі і шыцця. А любімыя прадметы ў школе — музыка, матэматыка, фізкультура, праца.

Святлана КАРПУЧОК.

СТАРАЖЫТНЫ ІВЯНЕЦ

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА «ЖЫЦЦЁ І ВЕРА»

СЁМУХА ў ГЯРВЯТАХ

У гэты святочны дзень усе дарогі вялі ў Гярваты. Не толькі з Астравеччыны, а і з суседніх раёнаў Гродзеншчыны і Літвы зранку ехалі і ехалі людзі на свята Сёмухі ў гярваты касьцёл. Не мела значэння, з якога боку рухаліся аўтамашыны і аўтобусы: з Міхалішак ці Варнян, з Рымдзюноў ці іншых мясцін — здалёк адкрываўся позірку стромкі шпіль касьцёла, які, здавалася, крыжам кранаў аблогі.

Амаль сто гадоў існуе касьцёл Святой Тройцы, і ўвесь гэты час Сёмуха — ад-

но з галоўных прастольных святаў гярватыкай парафіі. Менавіта таму, па існуючай традыцыі, збіраюцца ў гэты дзень у Гярватах усе, для каго Астравеччына — малая радзіма. Едуць сюды з усёй Беларусі, з Польшчы і Літвы землякі, каб прыняць удзел ва ўрачыстым набажэнстве, каб пакланіцца роднаму куточку, сустрэцца са сваякамі і знаёмымі. Сярод шматлікіх гасцей былі прадстаўнікі мясцовых улад, кіраўнікі памежных з Беларуссю раёнаў Літвы, святары касьцёлаў Астравеччыны, пасол Літвы ў Беларусі Ёнас Паслаўскас.

Урачыстае набажэнства адкрыў і суправаджаў хор Катэдральнага сабора ў Вільні. Пад высокія скляпенні касьцёла ўзносіліся гукі аргана. Са словамі віншавання звярнуліся да парафіян і ганаровых гасцей пробашч касьцёла ксёндз Леанід, Гродзенскі біскуп Антоні. Адметнай з'явай было вядзенне набажэнства на беларускай, літоўскай і польскай мовах як знак павагі да нацыянальнасцей, што жывуць у парафіі.

Са словамі ўдзячнасці звярнуўся да святароў старшыня Астравецкага райвыканкама Адам Кавалько, які адзначыў іх вялікую працу па

выхаванню людзей, асабліва моладзі. Яшчэ доўга пасля набажэнства не разыходзіліся вернікі, бо святочнаму настрою спрыяла і надвор'е. Як было не палюбавацца празрыстай рачулкай Лошай у атачэнні дрэў, не падзівіцца шматлікім экзатычным раслінам батанічнага саду, што стварае ксёндз Леанід. І яшчэ раз азірнуцца на крыж, які нібыта плыве ў блакіце неба.

НА ЗДЫМКАХ: касьцёл Святой Тройцы ў Гярватах; ганаровы госьць свята Гродзенскі біскуп Антоні; спявае хор Катэдральнага сабора Вільні; пад касьцельнымі скляпеннямі гучыць Божае слова; урачыстасці каля касьцёла.

Тэкст і фота
Яўгена КАЗЮЛІ.

Гаворачы пра дзейнасць сястрыцтваў міласэрнасці Беларусі, трэба адзначыць, што зараз на тэрыторыі 10 епархій Беларускага экзархата працуе больш за 50 арганізацый, якія займаюцца сацыяльнай дзейнасцю. Гэта сястрыцтвы, таварыствы і групы міласэрнасці пры царкоўных прыходах; гэта епархіяльны дзяканічныя станцыі і брацтвы урачоў. Колькасны і ўзроставы склад арганізацый вельмі розны: ад трох да двухсот членаў узростам ад 10 да 80 гадоў.

У Мінскай епархіі сястрыцтвы аб'ядналіся ў Саюз сястрыцтваў міласэрнасці Мінскай епархіі, які пасля двух гадоў работы перажывае рэарганізацыю ў Саюз

бальніц і шпіталью горада, сярод якіх такія складаныя ўчасткі, як хоспіс для анкахворых дзяцей і Рэспубліканская псіхіятрычная бальніца. Сёстры наведваюць таксама шэсць інтэрнатаў і дзіцячых дамоў. Дома апыкуецца больш за 1000 інвалідаў, састарэлых і шматдзетных сем'яў. Таварыства міласэрнасці ў імя Святой Праведнай Софіі Слуцкай ужо два гады з мая па кастрычнік прымае на аздараўленне ў свой Домік міласэрнасці адзіночкі інвалідаў і састарэлых. У двух прыходах сімаі сястрыцтваў арганізаваны майстэрні для людзей з разумовымі і фізічнымі абмежаваннямі, праводзяцца мерапрыемствы, накіраваныя

ДЗЕЙНАСЦЬ ПРАВАСЛАўНЫХ СЯСТРЫЦТВАў

МІЛАСЭРНАЯ АПЕКА

сястрыцтваў міласэрнасці Беларускага экзархата. У Гродне, Гомелі, Віцебску, Пінску і Маладзечне функцыянуюць дзяканічныя цэнтры, якія ажыццяўляюць каардынацыю сацыяльнай дзейнасці царкоўных арганізацый сваіх рэгіёнаў.

Сярод сацыяльных акцый сястрыцтваў міласэрнасці трэба адзначыць патранажны догляд цяжкахворых і састарэлых, арганізацыю дабрачынных стالовак для малазабяспечаных і бяздомных, прадуктовую і матэрыяльную дапамогу немаёмным, дапамогу ў аплаце камунальных паслуг, набыццё дарагіх мадыкаментаў для адзіночкі інвалідаў і састарэлых; правядзенне рэабілітацыйных заняткаў для дзяцей і дарослых з фізічнымі і разумовымі абмежаваннямі; арганізацыю аздараўлення адрываў для дзяцей з малазабяспечаных, мнагадзетных і цяжкіх сямей; стварэнне майстэрняў рознага профілю з мэтай навучання сваіх падапечных працоўным навыкам, а таксама прадстаўленне ім магчымасці самастойнага забеспячэння свайго існавання; стварэнне падсобных гаспадарак, якія служаць базай для забеспячэння прадуктамі харчавання прыходскіх дабрачынных стالовак і малазабяспечаных прыхаджан.

Ажыццяўленне многіх з гэтых праектаў сястрыцтваў міласэрнасці стала магчымым, дзякуючы падтрымцы хрысціянскіх абшчын Германіі, Швецыі, Нарвегіі, ЗША, Польшчы ў рамках сацыяльных праграм Сусветнага савета царкваў і царкоўных агенцтваў розных краін. Безумоўна, сястрыцтвы і прыходы спрабуюць і самі зарабіць сродкі для ажыццяўлення дапамогі сваім падапечным.

На ўтрыманні сястрыцтваў Мінска знаходзяцца дзевяць

на рэабілітацыю інвалідаў і дзяцей-інвалідаў. У Маладзечне, Гомелі і Гродне пачалі працу дзяканічныя станцыі, якія апыкуецца малазабяспечаных састарэлых прыхаджан і аказваюць ім пасільную медыцынскую дапамогу.

Работа сясцёр міласэрнасці — гэта добраахвотная, дабрачынная праца жанчын, якія маюць сем'ю, дзяцей, часцей за ўсё нялёгкую работу, якія часам маюць патрэбу ў фінансавай падтрымцы ў той жа ступені, што і іх падапечныя. І ў царкву людзі часцей прыходзяць не ад лішку, а каб знайсці абарону і падтрымку, якіх яны не маюць у свеце жывых. І ў паказвае практыка, людзі, што перажылі нейкія цяжкасці або няшчасце ў сваім жыцці, больш востра ўспрымаюць боль іншага чалавека. Персанал бальніц і іншых лячэбных устаноў, у якіх працуюць веруючыя сёстры міласэрнасці, вызначаецца надзвычай добрасумленнымі адносінамі да сваіх абавязкаў і цёплым, сапраўды хрысціянскімі адносінамі да хворых.

Вялікае значэнне для больш шырокай дапамогі тым, хто мае патрэбу, мае супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне дабрачынных царкоўных арганізацый і дзяржаўных структур, адказных за сацыяльную дапамогу.

Шэраг грамадскіх арганізацый даволі эфектыўна вырашае сацыяльныя праблемы асобных грамадзян, але неабходна адзначыць адзін вельмі важны момант, які ў большасці сваёй не ўлічваюць грамадскія і культурныя арганізацыі. Гэта духоўна-маральныя аспекты аказання сацыяльнай дапамогі. Погляд рэлігійнага і атэістычна арыентаванага чалавека на адну і тую ж праблему кардынальна розны, і таму вельмі важна паклапаціцца пра духоўны стан чалавека.

СИТУАЦЫЯ

АБНАВІЛІСЯ ІКОНЫ ў БАЦЬКОўСКАЙ ХАЦЕ

У бацькоўскай хаце вашага карэспандэнта поўнаасцю абнавіліся дзве іконы: ікона Пакроў Прасвятой Багародзіцы і святога евангеліста Марка. Поўнаасцю "самарэстаўрацыя" ікон, што засталіся ў спадчыну ад дзеда і бацькоў, завяршылася да студзеня 2001 года. Паступова абнаўленне іконы, а таксама аблічча святых і твару самой Прасвятой Багародзіцы пачыналася напярэдадні 1987 года. Дарэчы, фарба з часткі твару Прасвятой Багародзіцы сцерлася ад старасці, апала, засталіся толькі абрысы вачэй, губ і твару. Частковае, але больш актыўнае абнаўленне ікон адбы-

валася напярэдадні і пасля смерці гаспадыні хаты — маёй маці ў 1993 годзе і ў той час, калі ў хаце ніхто не жыў. Абноўленую ікону Пакроў Прасвятой Багародзіцы напрыканцы 90-х гадоў я забраў у Зэльву, дзе здымаў кватэру. Ікона зазяла фарбамі. Прыкладна ў той час на другой іконе святога евангеліста Марка, намалаванай на блясе, фарбы таксама рэзка абнавіліся.

Найбольш актыўнае ажыццеленне фарбаў на абноўленых іконах пачалося ў 1999 годзе, калі я з сям'ёй вярнуўся і пасяліўся ў бацькоўскай хаце, а ікону замацаваў на покуці, на тым месцы, дзе яна была раней.

Настаяцель мясцовай Свята-Троіцкай царквы гарадскога пасёлка Зэльва айцец Аляксандр і іншыя святары лічаць гэтую з'яву добрай і знакавай.

Пётр ЖЭБРАК.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

БЕЛАРУСКУЮ СУПОЛКУ ў АРМЭНІЎ ўЗНАЧАЛЬВАЕ ВАЛЯНЦІНА КРЫШТОПІК, ЯКАЯ НЕ БЫЛА ў БЕЛАРУСІ ўЖО 10 ГАДОЎ. ЦЯПЕР ТРАПІЦЬ У АРМЭНІЮ МОЖНА ТОЛЬКІ САМАЛЁТАМ, БО ЦЯГНІКІ З ЕРЭВАНА ХОДЗЯЦЬ ТОЛЬКІ ДА ТЫЛІСІ. БІЛЕТ НА САМАЛЁТ МІНСК — ЕРЭВАН КАШТУЕ 175 ДОЛАРАЎ У АДЗІН БОК, А СЯРЭДНЯЯ ЗАРПЛАТА ў АРМЭНІЎ СКЛАДАЕ ўСЯГО 20 ДОЛАРАЎ НА МЕСЯЦ, ПЕНСІЯ Ж — 10 ДОЛАРАЎ.

НА ТАКІЯ ГРОШЫ ЖЫВУЦЬ І МЯСЦОВЫЯ БЕЛАРУСЫ. ВЯДОМА, МНОГІЯ АДСЮЛЬ ВЯРНУЛІСЯ НА РАДЗІМУ. КОЛЬКІ ўСЯГО БЕЛАРУСАЎ ЗАСТАЛОСЯ ў АРМЭНІЎ, ПАДЛІЧЫЦЬ ЦЯЖКА. ГЭТА СТАНЕ ВЯДОМА СЁЛСТА ПАСЛЯ ўСЕАГУЛЬНАГА КАСТРЫЧНІЦКАГА ПЕРАПІСУ НАСЕЛЬНІЦТВА КРАІНЫ.

НАТХНЯЕ РАДЗІМА

— *Спадарыня Валянціна, ці вялікая беларуская дыяспара ў Арменіі і калі была створана ваша суполка?*

— Настаўляю па радзіме, на якой кожны з нас не быў ужо дзесяць — дванаццаць і больш гадоў, па родных, а таксама жаданне ўсталяваць сувязь з радзімай натхнілі нас стварыць суполку з назвай «Беларусь». Гэта было ў 1998 годзе.

Сёння ў Арменіі жывуць больш за 170 беларусаў, іхнія дзеці і ўнукі. Акрамя Ерэвана — у гарадах Ванадзор, Гюмры, Кафан. У хуткім часе суполка будзе пашырана за кошт адкрыцця філіялаў і ў іншых абласцях і гарадах Арменіі.

Гапоўная задача суполкі — гэта задавальненне нацыянальных, духоўных і культурных патрэб беларусаў, якія пражываюць у Арменіі, вывучэнне роднай мовы, гісторыі, захаванне традыцый, вывучаюць.

— *Ці змаглі вы захаваць — так далёка ад радзімы — беларускую мову?*

— Дзеці і ўнукі беларусаў жаданоць вывучаць беларус-

кую мову, дарослыя таксама, для чаго ў хуткім часе будзе працаваць нядзельная школа, курсы. Але маем праблемы з памяшканнямі, дзе мы маглі б збірацца і праводзіць свае мерапрыемствы, са сродкамі. Ёсць надзея на адкрыццё неўзабаве ў Ерэване пасольства Беларусі і гандлёвага дому «БелАр». Мы спадзяемся на вырашэнне часткі нашых праблем, у тым ліку і беспрацоўя.

Пры суполцы створаны і дзейнічаюць секцыі па рабоце з пенсіянерамі, па адукацыі і культуры, працы з моладдзю, па знешніх сувязях і інфармацыі, прававая.

Асобая праца вядзецца з пенсіянерамі, бо яны маюць малыя пенсіі, матэрыяльна не забяспечаны, хворыя маюць патрэбу ў леках, лячэнні, і гэта наша самая вялікая праблема. Пенсіянераў у суполцы больш за 60 працэнтаў.

Пры арганізацыі суполкі мы звярнуліся з лістом да Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка. Адаказ атрымалі ад Дзяржаўнага камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Бе-

ларусь. Мы задаволены, што ліст не застаўся без увагі, і спадзяемся, што краіна-маці паклапоціцца пра нас і дапаможа.

— *А як вам дапамагае беларускі ўрад, Беларусь зараз?*

— Цяпер мы атрымліваем агульную беларускую газету «Голас Радзімы», якая выдаецца для суайчыннікаў за межамі Беларусі, і вельмі ўдзячныя за гэта, таму што газета збліжае нас з радзімай, сучаснай Беларуссю, яе жыццём.

Падчас візіту Аляксандра Лукашэнка ў Ерэван мы сустрэліся з віцэ-прэм'ерам і міністрам замежных спраў Міхаілам Хвастовым, які паабяцаў нам, беларусам Арменіі, льготныя цэны на білеты на самалёты «Белавія», якія раз на тыдзень лятаюць у Ерэван, а таксама бясплатны прыём дзяцей армянскіх беларусаў у беларускія ўніверсітэты і інстытуты.

Юрый ЦВІРКО.

НА ЗДЫМКУ: Валянціна Крыштопкік, кіраўнік беларускай суполкі Арменіі.

Фота аўтара.

СТАСУНКІ

СВЯТА БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

10 чэрвеня 2001 года ў Беластоку прайшло традыцыйнае Свята беларускай культуры, арганізаванае Гапоўным праўленнем Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы (БГКТ).

Сёлетняе свята беларускай культуры сабрала рэкордную колькасць гледачоў і наведвальнікаў, якіх у гарадскім амфітэатры Беластока было больш пяці тысяч, што з'явілася яскравым пацвярджэннем сталай прысутнасці беларускай культуры на Беластоцчыне, цікавасці да яе ў мясцовага насельніцтва, а таксама актыўнай дзейнасці БГКТ па захаванню і развіццю беларускай культуры і асветніцтва на Беластоцчыне.

Адкрываў свята старшыня Гапоўнага праўлення БГКТ, дэпутат Сейма Польшчы Ян Сычэўскі. На свяце прысутнічалі дэпутаты Сейма Польшчы Владзімеж Цімашэвіч і Сергіюш Плева, прадстаўнікі мясцовых прывітаных і прадстаўнічых уладаў Падыяскага ваяводства, Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны Польшчы.

Начальнік упраўлення інфармацыі, прэс-сакратар МЗС Рэспублікі Беларусь Павел Латушка зачытаў прывітаньні ліст намесніка прэм'ер-міністра — міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Міхаіла Хвастова да ўдзельнікаў і гасцей Свята беларускай культуры.

У мерапрыемстве ўзялі ўдзел пасол Беларусі ў Польшчы Мікалай Крэчка, Генеральны консул Рэ-

спублікі Беларусь у Беластоку Леанід Каравайка, дыпламаты, прадстаўнікі Міністэрства культуры Беларусі, Гродзенскага аблвыканкама.

У рамках свята адбыўся вялікі гала-канцэрт беларускай песні і музыкі, у якім прынялі ўдзел каля 25 мастацкіх калектываў і выканаўцы беларускай песні з Беластоцчыны. Адметнай рысай сёлетняга канцэрта стаў удзел у ім, побач з вядомымі іменамі, новых выканаўцаў, у тым ліку моладзі, а таксама значны рост якаснага ўзроўню. З поспехам у канцэрце выступілі самадзейныя мастацкія калектывы «Траецкія музыкі» з Барысава, які некалькі разоў на патрабаванні гледачоў выходзіў на сцэну Беластоцкага амфітэатра з выступленнямі на «біс».

Адначасова праводзіўся кніжны кірмаш, арганізаваны праз Цэнтр славянскіх культур з Варшавы, дзе можна было набыць творы беларускіх пісьменнікаў, сустрэцца з майстрамі беларускага слова з Польшчы, узяць у іх аўтограф. На кірмашы было прададзена некалькі соцень беларускіх кніг, што таксама з'явілася своеасаблівым рэкордам для згаданага мерапрыемства. А на кірмашы народных промыслаў сваё майстэрства прадставілі самабытныя майстры саломалляцтва, ганчарнага рамяства, ткацтва і кавальскай справы амаль з усёй Беластоцчыны.

Прэс-служба МЗС Беларусі.

ПРЫВАРАЖЫЛА БЕЛАРУСЬ

Галандзец Пауль выбраў месцам жыхарства невялікі беларускі гарадок Рагачоў. Прычына таму — прыгожая беларусачка, якая прываражыла дзі-дзю Пауля. І вольны час рагачоўскай моладзі стаў цікавейшым.

НА ЗДЫМКУ: Пауль рыхтуе дыскатэку са сваімі аўтарскімі альбомамі. Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

СПАДЧЫНА

У СКАРБНІЦЫ МУЗЕЯ

У Нацыянальным мастацкім музеі знаходзіцца пятнаццаць твораў Пётры Сергіевіча — беларускага і літоўскага жывапісца і графіка. Сярод іх — жывальнісны партрэт Максіма Танка і Федзі Бачылы, графічныя выявы Івана Луцкевіча, Язэпа Драздовіча, сяброўскай шаржы на Р. Шырму, Я. Шутовіча і інш. Усе яны выкананы ў асноўным у 30-я гады ў Вільні. Менавіта ў Віленскім універсітэце (1919—1922, 1925—1927), а потым у Кракаўскай акадэміі мастацтваў (1924—1925) фарміравалася творчая асоба мастака-песняра нацыянальнага адроджэння. Рэалістычная форма трактоўкі вобразаў, узніслаць пачуццяў да роднага краю, романтика мінулых падзей на чале з героямі-барацьбітамі — усё сведчыць пра Пётру Сергіевіча як аднаго з роданачальнікаў гістарычнай тэматыкі ў мастацтва Заходняй Беларусі 20-х — 30-х гадоў.

Сябрамі-аднадумцамі Пётры Сергіевіча былі вядомыя дзеячы нацыянальнага адроджэння, якія вялі актыўную дзейнасць: займа-

ліся важнымі грамадска-палітычнымі справамі, фарміравалі Беларускі музей, стваралі першыя беларускія палітычныя арганізацыі (Беларуская рэвалюцыйная грамада, Беларуская сацыялістычная грамада), удзельнічалі ў стварэнні першых беларускіх газет «Наша доля» і «Наша ніва», рэдагавалі першыя беларускія кніжкі, альманахі і г. д. Самому Пётру Сергіевічу выпала доля стаць не толькі сведкам, але і сапраўдным трубадурам вялікіх падзей нацыянальнай гісторыі. Дзеля кожнага сюжэта мастак знаходзіў разнастайныя метафарычныя сімвалы і вобразы: юнак на лодцы з парваным ветразем («Барацьба з навалніцай»), звані галас у абарону дэмакратыі і гуманізму («Званар»). У гэтым жа стылі класічнай романтикі выкананы манументальныя палотны «Усяслаў Чарадзеі», «Скарына ў рабочым кабінце», «Кастусь Каліноўскі і Урублеўскі аглядаюць шэрагі паўстанцаў». Аднак асноўныя творы мастацкай спадчыны мастака знаходзяцца ў Вільнюсе.

Людміла НАЛІВАЙКА, кандыдат мастацтвазнаўства.

ПАДЗЕЯ

У Мінску адбыўся XIII з'езд Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Сёння ў склад Саюза пісьменнікаў уваходзіць звыш 500 чалавек, на сустрэчу ж прыехала больш за 360 дэлегатаў. Мерапрыемства адкрыў адзін з самых знакамітых айчынних літаратараў, народны паэт Ніл Гілевіч, які ўжо на пачатку свайго слова пералічыў літаральна ўсё, што мы маем сёння на Беларусі: «ад зусім не малой у маштабах Еўропы краіны, зусім не малалікага ў маштабах свету славянскага народа, Чарнобыля, вымірання нацыі, разваленай эканомікі... да духоўнай народнай культуры, фальклору, прафесійнага мастацтва, прызнанай светам літаратуры...»

На з'ездзе адразу прагучаў заклік, каб літаратура віравала ў сваіх варунках, а палітыкі не краналіся. Аднак гэтая прапанова была большасцю літаратараў адхілена, бо, як сведчаць тысячагоддзі, Слова ўсюды і ва ўсе вякі прыраўноўвалася да шытка. На гэтым і завастрэй увагу Ніл Сымонавіч: «Хіба гэтая місія (місія літаратуры. — А. М.) не ў тым, каб дапамагчы чалавеку вызваліцца ад псіхалогіі раба і стаць грамадзянінам — асобай з пачуццём уласнай годнасці?.. Сумна і горка бывае чытачам той краіны, дзе ў лёсавызначальны для народа час літаратура самаўхіляецца ад выканання гапоўнай, прызначанай Богам, місіі. Ёсць усе падставы верыць, што чытачам краіны Беларусь сумна і горка не будзе, бо іх паэты і

АБУДЖАЦЬ ЛЮБОЎ ДА «КРАІНЫ-БРАНАЧКІ»

пісьменнікі ад наканававай ім місіі не ўхіляюцца...»

Пасля справаздачы выконваючай абавязкі старшыні Саюза пісьменнікаў Вольгі Іпатавай на трыбуну падняўся паэт Генадзь Бураўкін, які ўзнёсла і з ноткамі трагізму прапанаваў удзельнікам з'езда прывітаньнае слова народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава. І Быкаў не быў бы сусветна вядомым пісьменнікам, калі б у сваім невялікім па аб'ёму дакладзе не здолеў ахапіць амаль усе праблемы, што напаткалі нашу Бацькаўшчыну: ад стасункаў Беларусі з Расіяй і светам, месца чалавека наогул у жыцці да ролі творцы і літаратуры ў грамадстве, узаемаадносін пісьменнікаў з уладай. Некалькі цытат: «Чалавеку мала народжанай свабоды. Каб у поўнай меры спазнаць і адчуць яе неабходна, яму наканавава ў жыцці прайсці праз хітрасплецены лабірынт прыгнёту, хлусні і несвабоды... Дзесяці гадоў у нашых вушах гучыць максіма, што жыць у грамадстве і быць свабодным ад грамадства нельга.

У дакладзе усіх выступоўцаў — вышэйзгаданых, а таксама Вячаслава Адамчыка, Сяргея Законнікава, Васіля Якавенкі, Георгія Марчука, Міколы Мятліцкага, Валерыя Санько, Лявона Баршчэўскага, Віктара Супрунчука, Алесь

Жамойціна і іншых — чуліся вялікі боль і занепакоенасць за лёс Радзімы, яе культуру, літаратуру і мову. Дарэчы, пра гэта казалі і прадстаўнікі ўлады краіны: намеснік кіраўніка ўрада Беларусі Міхаіл Дзімчук, міністр культуры Леанід Гуляка, намеснік міністра адукацыі Генадзь Дылян...

А потым выбралі новага старшыню саюза. Пасля абмеркавання засталіся толькі дзве кандыдатуры — выконваючай абавязкі СБП Вольгі Іпатавай і Міколы Мятліцкага. Перамагла жанчына. І гэта, пагадзіцеся, няблага: «Беларусь», «мова», «літаратура», «культура» — словы жаночага роду. Дык няхай пісьменніцкай браціяй, пераважная колькасць якой — прадстаўнікі «моцнай паловы» чалавецтва, пакірае жанчына, маці, адданая дачка нашай Радзімы!

Былі таксама, зразумела ж, «ператрэсены» Рада і Рэвізійная камісія Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Што ж тычыцца агульнага, канчатковага ўражання ад работы з'езда, думаю, ёсць надзея, што айчыныя цудадзеі пара здолеюць і надалей — пажадана б, больш рашуча — абуджаць у народзе пачуцце любові да сваёй Беларусі — «краіны-браначкі».

Алесь МЯСНІКОЎ.

УРЫЎКІ З АПОВЕСЦІ

А потым, як Любка падрасла і ў калясцы, седзячы, ездзіць магла, тут ужо новы клопат прыспеў для таткі... Хітры ён быў, аднак — гэта потым, каб не чапляліся, пра сябе паказваў пусціў, што не хітры ён, а памяркоўны, але калі па шчырасці, дык, пэўна, і таго, і другога пароўну мелася, аднак хітрасць ягоная не ў тым была, каб каго абдурыць, а каб усё прадугледзець, — дык вось ён, як Любачка белы свет з іншага боку бачыць пачала, давай, не марудзячы, дачушы пра ўсё раскаваць: усё роўна потым спытае, як гаварыць навучыцца, дык лепей ужо раней, чым пазней.

Прыкмеціць, куды Любка позірк скіравала, і кажа: "Гэта, дачушка, машына паехала... Чырвоная... А вунь тая — сіняя... А гэта ўжо не машына, а трактар — чужы, як гурчыць?"

Вось гэтак і знаёмілася Любка з навакольным светам і ў два гады магла тапкова расцяміцца, што такое Летні сад, што там ёсць, дзе яна сама жыве. Але гэта пазней.

А тады, як яна гаварыць яшчэ не ўмела, усё роўна яны з таткам размаўлялі. Ды так хораша!

Паставіла неяк пампушачка таткаву "смалу" на прыпавак, падзякаваў ён — і на вуліцу. Смакуе маленькімі глытокчамі — душу чешыць, — а Любка бачыць, што татка нешта п'е, а што — ён не відаць. Дык яна вочкамі татку — пакажы, што ў цябе там? Татка кубачак ніжэй, да самай калясці, а дачушка зірк — ды зноў на татку: споў яшчэ гэтых не ведае, каб сказаць усё, дык яна здагадалася і па-даросламу гэтак хінула галавой і гэтак жа па-даросламу хмыкнула — маўляў, ну і ласы ты, татка, на кілбасы!

І адкуль жа ёй, маюць, ведаць, што смачнейшага за каву пітва няма! Здацца, і не раскаваў ёй, што гэта за "смаля" такая... Ну і дачка! Толькі разок зірнула і сама ўсё зразумела! І нават нібыта пахваліла — які ж ты ў мяне малайчына, татка!

А татка падумаў у той момант: каб жа гэтак — ды ўсё жыццё! Разумець без слоў... без папярковых... Каб толькі чысцютка думка-мананка... што не псуе нічога, працінаючы цябе насць...

СУЦІШША

Даўно не бачыўся татка з Любай: то праца не адпускала, то быў у Менск паехаў, да маці сваёй — да бабулі Любчынай, значыцца. Ледзь не месяц во гэтак і пралацеў.

А як прыехаў, то Любка ўжо ў Зеленагорску, у прафілакторыі: і вучацца яны там, і здароўе памацоўваюць. Вось татка і засумаваў: зноў не ўбачацца...

Але тут адпусцілі дачушку на два дзяснічкі дахаты — на суботу і нядзелю, а назад адвезці — няк мамулі не выпадала. І добра, што якраз у гэты час татка і пазнаў!

— Ды што вы галаву ламаеце?! — супакойце ён. — Не хвалюцца — я адважу.

Селі яны з Любай у электрычку — а ехаць якраз паўз тое самае Камарова, дзе калісьці Любка з дзіцячым садзікам адпачывала, — цэлая гадзіна ў іх, каб пагаварыць, дык яны навінамі і дзеляцца: Любка сваімі — як вучоба ідзе, як адпачынак, а татка сваімі — як бабуля менская сябе пачувае, як там сястрычка Любчына дваюрадняя — Веранікай клічуць, — ці навучылася ўжо чытаць ды на "лісапедзе" гоісаць...

І прагаварыўся татка на гэтых радасцах, што хутка апавяданне ягонае фантастычнае надрукуець, з малюнкамі нават... каляровымі... во які!

— А ты што — і фантастыку пішаў?! — здзівілася Любка.

— Ды як табе сказаць... — сумеецца татка. — Не зусім каб і фантастыка... Там трошкі пра іншае: пра тое, як чалавек свой шлях у жыцці знаходзіць... А фан-

тастыка — я таму гэтак назваў, што такіх падзей у жыцці ніколі не было ды й не будзе...

Любка вочы наўскід ды з сумненнем: "Няўжо ты, татка, ўжо маці пачаў?" А ён, нібыта маленькі, і апраўдаецца перад ёй:

— Ну, разумееш, гэтак, як там, — хто куды паляцеў і каго знайшоў, — канечне, такога не будзе... А шукаць — людзі ніколі не перастаюць...

Прыстала Любка: раскажы ды раскажы! Мусіў! Адно баяўся, што дачка нецікава будзе: у ягонай жа фантастыцы — ні страліны, ні пярэваратняў, ні касмічных пагоняў... Толькі няцверпае, да болю ў сэрцы, жаданне не згубіць сябе, знайсці сваю дарогу...

Пераказваў апавяданне і ўсё на дачушку пазіраў: мо яна за гэты час іншай зрабілася — расце ж чалавечак... ды які там чалавечак — чалавек ужо! — дванаццаты гадок пайшоў! — дык мо свае інтарэсы з'явіліся, татку невядомыя... Мо яны ўжо чужымі зрабіліся, татка і Любка... бо бачацца цяпер рэдка... А апошнім часам і зусім падоўгу...

Ды бачыць: вочкі ў дачушкі гараць, а як скончыў, дык яна — як з кулямёта — пра сваё: таксама ўсё-ўсё раскаваць хочацца — відаць, дагэтуль не было каму...

І прападуў памалу таткаў страх: як была, так і засталася дачушка ягоная, а што падрастае, ды свае сакрэты з'яўляюцца, то

не пра ўсё ж татку ведаць трэба, як і наадварот: у таткі таксама свае таямніцы меліся. Таму і непакоіўся татка, што здагадаецца дачушка, чаго ён так доўга ў Менску забавіўся: сустраўся ён там з жанчынаю адной, нечакана зусім, і так добра з ёй татку было, што калі б не Любка, то мо і застаўся б ён там назаўсёды...

Ды не спяшаўся татка апошняе слова той жанчыне казаць: Любка хоче і маленькая, але адразу адчуе, што здрадзіў ёй татка... Ну, не тое, што назусім адмовіўся, а што з'явіўся ў яго чалавек, даражэйшы за дачушку... Не мог татка на такое пайсці... Толькі ўжо калі зусім чужымі зрабіцца: і гэтак у жыцці здараецца...

Ды боязь тая дарэмнаю аказалася: хоць і мала гадочкаў за Любчынымі плячыма, але і яна ўжо зведала трохі, што такое самота: калі мамуля адну яе ў хаце пакідае ці во — як цяпер — у чужыя людзі выпраўляе, хоць і з добрым намерам — здароўе памацаваць, — то што Любцы рабіць?! Альбо з самотаю пасьбраваць, альбо да таткі ў абдымкі...

Дык як жа ён здрадзіць дачушцы?! Разарвецца яе душа... І дарослая, і дзіцячая... Во толькі зірнула адно аднаму ў вочы — і зразумела адразу: нічога іншага ім і не трэба! Разам яны! Як і дагэтуль!

Глядзеў татка на Любку і радаваўся: расце дачка! Вунь і позірк зрабіўся іншым: не проста цікавым, а... дапытлівым! Яшчэ колькі гадоў, і стане татка непатрэбным дачка — не ў тым сэнсе, што зусім непатрэбным, а што парады ягоныя страцяць памалу сваю несумненную аўтарытэтнасць ды абавязковасць — дачка сваім розумам кіравацца пачне: з кім, да прыкладу, на спатканне пайсці — тут ужо татка Любцы не ўказ! — ці што апрануць, каб не горша сярэд сярэвак выглядаць... Але ў самы адказны момант — не сумняваўся татка! — прыбяжыць да яго дачушка параіцца ці шчасцем сваім падзяліцца — так заўсёды бывае, калі раней разам былі — разам адчувалі і разам раслі...

І ўсё гэта чытаў татка ў Любчыных вачах, ва ўсмешцы ейнай ды ў голасе — звонкім і доверлівым — выразна адчуваў...

Так і не заўважылі, як да Зеленагорска дамчалі. Быццам і не бы-

ло той гадзіны — хвіліначак пяць, не болей... А тут якраз і аўтобус падышоў... Не так далёка ехаць — тры прыпынкі ўсяго, аднак жа і не лета... Гэта ўлетку і ноччу светла, бо ночы тут белья... А цяпер, па зіме, і а пятай гадзіне цямрэча...

Выйшлі з аўтобуса — і знямелі: ціша ў лесе неймаверная... І снегу ўсюды — апроч сцяжынак — па калена... Пэўна, не адзін дзень церушыў. І цяпер яшчэ не спыняецца... Лёгенька так сляжынка падаюць... нячутна і беззвартна... І толькі хрумст пад нагамі ад падшваў — таткавых ды Любчыных... І не разлятаецца ён па лесе, а тутачкі ж, ля сцяжкі, і замірае... Пройдуць крокаў пяць, спыняцца, прыслухоўвацца — ані гуку нідзе... І — нібыта згаварыўшыся — разам на шэлт перайшлі — і татка, і Любка... Ні ёй, ні татку не ў дзіва, што яны так зрабілі... Але хораша ім праз гэта... Нібыта адначасова адну і тую таямніцу для сябе адкрылі... І ў той самы момант ужо цвёрда ведалі, што нікому пра яе не скажуць... Бо гэта стоенасць, гэта суцішша і гэта еднасць — у тым, як яны адчуваюць, — і будзе трымаць іх у жыцці, як бы цяжка ім не было... І кожны з іх памаліўся моўчкі на свой лад і схаваў гэту малітву ў самы таямны куточак сваёй душы, каб ніхто,

нават выпадкова, не здолеў дакрануцца да яе сваёй нячуласцю або недарэчным ці злым намерам...

Ішлі, а суцішша агортвала іх усё мацней і нечакана запаліла ў іхніх вачах маленькія светлыя агеньчыкі, так падобныя на бліскавічкі-сняжынікі, што несупынна падалі долу...

Анатоль КІРВЕЛЬ (Расія)

ЛЮБЧЫНЫЯ ПРЫГОДЫ

нават выпадкова, не здолеў дакрануцца да яе сваёй нячуласцю або недарэчным ці злым намерам...

ЧАКАННЕ

Развёўся татка з Любчынай мамуляй — даўно да гэтага йшло... А дапаўзла — толькі во калі — я дачушка амаль дарослаю зрабілася... Дзясць гадочкаў за плячыма, ды шчэ з добрым хвосцікам — гэта вам ужо не жарты: чалавек, можна сказаць, голас свой займеў... Ды ён у яе даўно быў: з самага першага моманту, як на свет з'явілася — з першага яе крыку... Татка дачушку якраз па голасе і пазнаў, калі выпісвалі іх з роддома, хаця дагэтуль ні разу ейнага галасочку не чуў... А таму пазнаў, што чаканая яна была, дачушка...

А з мамуляй вось што адбылося: не зразумела яна, відаць, што за шчасце гэткае яе напаткала — дачушку займець, бо ўсяго на свеце баялася і што не родзіць... а як родзіць, то як сябе пачуваць будзе пасля такой рызыкоўнай справы — раджаць упершыню, калі табе ўжо болей, чым за трыццаць... і ці хопіць у яе малака, ды ці будзе татка дачушку любіць...

Апошняе — ужо зусім глупства! Бо татка, як толькі даведаўся, што дачушка ў яго нарадзілася, у гэтае ж самае імгненне зразумеў, што шчаслівейшага чалавека, чым ён, на свеце няма... І ў тое ж самае імгненне ведаў ужо, што завуць яе... канечне, Любачка! — таму што... ЛЮБАЯ!

І ў тым, што дачушка татку таксама любіць, — ані не сумняваўся. Аніколі! Бо іначай і быць не магло: павінны існаваць на свеце хаця б дзве істоты, якія ад самага пачатку любяць адна адну, не задаючы недарэчных пытанняў, чаму любяць і нашто... Любачка таму, што родныя, адзіныя, і большай любові паміж гэткамі, як татка і Любка, на свеце не бывае... Таму і былі яны заўсёды разам, ды і цяпер не разлучаюцца.

А мамка... тая, бачыш, страхам жыла і на ім жа выязджала... Калі памёр яе бацька, яна спалохалася, правільнай, пашкадавала, што не дастанецца ёй бацькава кватэра, а каб не страціць яе — не было іншага выйсця, як развесціся з Любчыным таткам...

Ну што ж, калі трэба, то трэба... Татка не пярэчыў... Але жылі яны яшчэ разам... А тады, як удалося абмяняць бацькаву кватэру на камунальны пакойчык у тым спаўным горадзе, дзе яны дагэтуль жылі, мамуля трохі супакойлася, але хутка той спакой зноў быў парушаны: пачалі новыя рускія камунальнікі скупляць, каб харомы сабе выбудоўваць, і мамулі трохі пашэнціла, хаця і не зусім: займець асобную кватэру не выпала, але і два камунальныя пакоі лепей, чым адзін...

Татка зрабіў рамонт — ён жа не толькі апавяданні пісаць умеў, а і ў будаўнічай справе тое-сёе кеміў... І к восені дачушка мела свой пакойчык, а мамуля — свой, а татка прыходзіў да іх на вечарах — як забіраў дачушку са школы, — і яны сядзелі з ёю гадзіну ці дзве, спасцігаючы школьную навуку...

Татку — што? Ён яе калісьці разам са сваім бацькам — настаўнікам — дасканала прайшоў і таму і дагэтуль усё ягоныя ўрокі памятаў... Дык вось цяпер і дачушку сваю вучыў, як кніжкі чытаць або задачкі рашаць... Ну а як усё ўрокі пароблены, татка дахаты кіраваў: недалёка яму было — хвілін з дваццаць хуткай татавай хады.

А мамуля, зрабіўшыся ў тых пакоях гаспадыняй, далей свае планы строіла, але пра іх, зразумела, татку ані слоўца: то адзін раз у камандзіроку збярэцца, то другі... Раней яе ніколі так часта не пасыпалі...

Татка здзівіўся — бач, якая незамянімая! — але асаблівай увагі не надаваў: яму ж з дачушкай пабыць — ды не гадзіну ці дзве, а цэлы дзяснэк, а то і болей — як свята!

Ды аднойчы трапіла мамуля ў бальніцу і папрасіла татку дакументы ейныя прынесці... Татка ведаў, дзе шукаць: яны заўсёды ў скураной сумачцы ляжалі, якой даўно не карысталіся, бо зашчэпка сапсавалася... Гартае татка паперы ды раптам бачыць: "Пасведчанне аб шлюбе"... Як гэта?! Павінна ж быць "Пасведчанне аб разводзе" — у яго самога гэткае сярод папераў ляжыць...

Чытае далей, а там — і прозвішча зусім не ягонае... ды і выдадзена пасведчанне гады ўжо як не два таму... І якраз у тым горадзе, куды мамуля ў камандзіроўку ездзіла...

Вось яно што! А татка верыў, што мамуля на працы — такі спец, што на яе і грошай камандзіроўчых не шкадуець... Урэшце, хай і спец! Але чаму во гэтак — моўчкі?! Татку гэта болей за ўсё зачэпіла, бо сам ён ніколі гэтак не рабіў.

Хіба татка пярэчыў бы? Барані Бог! Як захацела ты адна жыць, то жыві, захацела мужа іншага — то бяры! Тваё жыццё — ты ім і распараджайся! Але нашто гэтак хавацца?! Хіба гэта сорамна, калі пакахаеш каго?! І хіба татка, пра гэта даведаўшыся, кінуў бы дачушку?! А мамуля, пэўна, якраз гэтага і баялася...

І прыгадалася татку, як ён сам некалі — Любкі тады шчэ не было

— захаваўся быў у мападу дзяўчыну, ды гэтак раптоўна і моцна, што і сам спачатку не паверыў... А як пераканаўся, што не жартачкі гэта, а сапраўднае, якое толькі мо раз і бывае ў жыцці, каханне, то не стаў хавацца і шчыра прызнаўся жонцы, што з ім гэткае вось здарылася...

Каму прыемна, што знайшоўся раптам нехта лепшы за цябе?! Ну, можа, і не лепшы, але на той момант сапраўды лепшы... Не магла гэтага стрываць былая жонка... І запамінала крыўду на ўсё астатняе жыццё...

Чаму так з таткам атрымалася, ён і дагэтуль добра не ведае, хаця не горш за жонку разумеў, што бурчыць сям'ю... Ды якая там сям'я: у жонкі заўсёды былі свае клопаты, у яго свае... І нічога агульнага, апроч саміх клопатаў... А каб радасць якая — пра гэта татка даўно забыўся... Мо і сам у чым вінаваты, але і жонка — была б добрая, то не глядзеў бы на іншых... Як бы там ні было, але якраз тады і пачалі разыходзіцца таткавы шлэхі і мамуліны...

Ды хіба ўгадаеш, як павернецца жыццё?!

Як захаваўся татка, дык цэлых чатыры месяцы быў на сёмым небе, а тады раптам наперакасяк усё пайшло: не таму, што татка любіць перастаў, а таму, напэўна, што тая, каго ён так узвысіў, не спасцігла чагось у ягоным каханні — мо не падрыхтаваная была да такой вышыні, — а хто да яго бывае падрыхтаваны, калі яно гэткае раптоўнае, ды калі табе ўсяго дваццаць... Гэта ж не таткавы сорака... Ён-то ўсё разумеў: і што не ў час, і што хіба кахаюць гэтых маладых... ды як было працівіцца таму дзівоснаму, што абязбройвала яго ўшчэнт — працівіцца даверу — да яго — да таткі...

Цяжка сказаць, чым бы скончылася гэта каханне, ды дазналіся бацька маладой абраніцы пра яе незвычайнае захапленне стальным мужчынам — не абышлося тут і без мамулінага ліста, які яна ўда-сцэпалася ім напісаць, — і абраніца, паслухмяная бацькам, мусіла вярнуцца ў свой горад... І калі гэта здарылася, зразумеў татка, што не лёс яму быць са сваёй каханай — не стаў угаворваць або стрымліваць — адпусціў на ўсё чатыры бакі... Аднак на лёс не крыўдаваў: быў удзячны яму хоць і за кароткае, але такое бязмежнае шчасце, якога ў яго ніколі не было і, напэўна ўжо не будзе: лёс не паўтарае ні памылак, ні сваіх падарункаў...

А тут неўзабаве скончылася і мамуліна вучоба, і яна вярнулася ў горад, дзе жыла раней і дзе цяпер жыў толькі татка — у бязмернай самоце і штодзённых успамінах пра нядаўняе шчасце...

"Прапішаў!" — спытала яна хай і здрадніка, але афіцыйна яшчэ мужа.

"Прапішу.. Мне — што..." — і прапісаў... Не таму, што хацеў, каб яна засталася з ім, а таму што трэба было ёй пасля вучобы на працу ўладкоўвацца, а як без прапіскі... А тады ўжо будзе відаць...

А яна — вернецца з працы і, не еўшы, не піўшы, — бразь на лобжак ды раве ў падушку... Дзень, другі, трэці... Не выпрымаў татка, давай распытаць... Толькі мо пад канец тыдня і даведаўся пра жончыну бяду — радзіць ёй абавязкова трэба!

Каб яна шчыра пра ўсё раскавала, хто ведае, як вярнулася б іхняе жыццё. Ды як жа яна не любіла прызнавацца ў тым, што некалі ці недзе памылілася, а самай вялізнай памылкай лічыла тое, што яна, падрахаваўшы некалі ўсё, сама згадзілася на тое, каб быць разам... І татка ў свой час зразумеў гэта, але не стаў нічога мяняць: спадзяваўся, што паразумнее, пабачыўшы іншы свет, крыху большы, чым у той вёсачцы, дзе яна нарадзілася... Наіўны быў татка: лічыў, што калі ён сам расце, не даючы сабе спуску — каб уведаць штось большае, чым ведаў дагэтуль, — то і чалавек, з якім ён разам, таксама расце і будзе разумець яго з аднаго слова.

КОНКУРС

Работа Лукаша ЛЕАНЧУКА і Андрэя СЫЛЬВЭСТРУКА.

Малюнкі Анэты ЛЕАНКЕВІЧ, вучаніцы 1-га класа (два малюнкі).

«БЕЛАРУСЬ У МАІХ МАРАХ»

● Віктар МАЦЮШЭНКА.

З 21 па 25 мая Мінск наведала група навучэнцаў і выкладчыкаў 2-га агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання імя Браніслава Тарашкевіча з Бельска-Падляскага (Польшча).

Гэта працягваецца добрая практыка Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь запрашаць да сябе дзяцей беларусаў замежжа, якія імкнуцца вывучаць родную мову і культуру. Для гасцей была падрыхтавана змястоўная праграма экскурсій і наведванняў.

Кажа Януш БАЗЫЛЮК, навучэнец ліцэя: «Мы наведалі Хатынь. Вельмі шкада тых людзей, што там загінулі. Нашы дзяўчаты нават плакалі».

Ілона ЦІШЧЫТОЎСКА, вучаніца 1-га класа: «Мне спадабалася ў Мінску. Мы хадзілі ў музеі, многа бачылі. У тэатры імя Янкі

Купалы паглядзелі «Памінальную малітву» на беларускай мове».

Агнешка ДАМБРОЎСКА, яе сяброўка: «А мне спадабаўся балет пра Рагнеду. А яшчэ мы сустрэліся з нашымі сябрамі з Гуманітарнага ліцэя ў Мінску. Яны ў мінулым годзе былі ў гасцях у Бельску, мы зараз — у Мінску. Цікава!»

Ганна БЖАЗОЎСКАЯ, выкладчыца беларускай мовы, апякуе сваіх вучняў: «Яны ўпершыню ў Мінску. Нават стаміліся ад уражанняў. Мы хочам сардэчна падзякаваць намесніку начальніка ўпраўлення замежных сувязей Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь Генадзю Пяцігору за тое, што забяспечыў такую цікавую праграму.

А яшчэ мы прывезлі малюнкі навучэнцаў нашага ліцэя на конкурс «Беларусь у маіх марах», абвешчаны газетай «Голас Радзімы».

Работа Адама ЗАБРОЦКАГА, вучня 1-га класа.

Работа Пятра КОРШАКА, вучня 3-га класа.

МУЗЫЧНАЯ ТУСОЎКА

ЖЫВЕ РОК-Н-РОЛ!

Так сталася, што на старонках «ГР» ужо была закранута тэма року. Было пастайлена пытанне, ці не зжыў ён сябе. Сёння я прывяду некаторыя факты, якія сведчаць, што рок — гэта не толькі дзядзькі з дарагімі гітарамі, а таксама нешта маладое, таленавітае і... жывое!

Нядаўна ў сталічным Палацы дзяцей і моладзі адбыўся канцэрт маладых рок-гуртоў, якія існуюць паўгода. Гэта заінтрыгавала мяне, і ў адзначаны час я сядзеў у зале Палаца моладзі і чакаў. Увагу прыцягнуў чалавек, які бегаў туды-сюды і аддаваў загады. Зразумеў, што гэта і ёсць той самы Косця Рамірээ, дзякуючы якому адбываецца агляд новых гуртоў.

Калі ён чарговы раз прабягаў побач, спыняю, каб распытаць пра тое-сёе.

— Косця, як табе ўдалося знайсці для свайго праекта ажно чатыры гурты?

— Яшчэ рана казаць «гурты», бо пакуль невядома, ці адбудуцца яны. Але я ўжо зараз бачу, што аб'ядналіся вельмі таленавітыя маладыя людзі, якія маюць шанец многага дабіцца.

— Можна даведацца пра кожны гурт асобна?

— Ведаеш, два гурты не маюць яшчэ нават назвы. Тыя, што маюць, называюцца «Дыполь» і «Рок». Ёмістая назва «Рок», ці не так? А што такое «Дыполь», табе раскажуць самі музыкі.

— Я ведаю, ты таксама заняты ў дэвалі вядомых беларускіх гуртах...

— Так, раней я іграў у «Тыбеце», зараз — у гурце «Чатыры бакі свету». Я гітарыст, клавішнік. Крыху іграю на барабанах.

— На якіх мовах і што спяваюць твае «вучні»?

— На англійскай, рускай ды, канешне ж, беларускай. Спяваюць яны як песні, што прыдумалі самі, так і ўжо вядомыя, «раскручаныя» кампазіцыі паўлегендарных рок-гуртоў «ДДТ», «Чайф», «Чыж ды кампанія», Найка Барзова ды іншых.

— А як наогул склаўся ваш калектыў?

— Далі аб'яву, што набіраем таленавітую моладзь. Потым былі прагляды. Засталіся тыя, чыё месца сапраўды тут.

Я хацеў спытаць нешта яшчэ, але Косця папрасіў прабачэння і ху-

ценька пабег у залу, бо там пачынаў выступаць наступны гурт. Але ў гэты час з'явіліся хлопцы з «Дыполя» разам са сваёй прыгожай вакалісткай.

— Прывітанне! Здаецца, ты іграеш на гітары? Давай знаёміцца!

— Мяне завуць Тодар.

— Тодар, растлумач, чаму ваш гурт мае назву «Дыполь».

— Я, праўду кажучы, і сам яшчэ не зусім зразумеў, што гэта за «Дыполь», не тое, каб табе тлумачыць. Спытай лепш у Ціны.

Ціна (Валянціна) Міцкевіч — вакалістка «Дыполя».

— Так, я Ціна. Дыполь — гэта сярэдня паміж электронам «+» і электронам «-». Гэта фізічны тэрмін. А чаму «Дыполь»? Мы паміж «+» і «-»... Шалі ўраўнаважаны, таму атрымліваецца даволі гарманічна.

— Я чуў, ты складаеш вершы?

— Так. На беларускай, англійскай мовах. Тыя песні, што мы толькі што выконвалі, напісаны на мае вершы.

— А чаму ж на англійскай? Ды няўжо нельга тое самае сказаць па-беларуску ці па-руску?

— Можна, канешне... Але мне так зручней.

— Вось толькі большая частка слухачоў не разумее, пра што вядзецца гаворка, бо проста не ведае мовы!

— Я думаю, каму цікава, той зразумее.

— Вывай, Ціна, да сустрэчы!

— Прывітанне чытачам «ГР». Шчасліва!

P.S. «Па сакрэту» скажу, што Ціна — праўдзінка народнага паэта Беларусі Якуба Коласа, яе слава тага продка. Ціне ўсяго 18 год, і яна аддае перавагу экстрэмальным сітуацыям.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

«Голас Радзімы»

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з сусветнымі імямі за рубяжом «Радзіма».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела — член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнік
Віктар МАЦЮШЭНКА.
Спецыяльныя карэспандэнты
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алесь МЯСНІКОЎ.

Нэллі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by

Пазины рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не з'яўдаюцца супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчання № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 021 экз.
Зак. 1604.
Падпісана да друку 25.6.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і адрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).